

STADHUIS & HISTORISCH BELFORT TE DENDERMONDE MUURARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK

VUE DE L'HÔTEL DE VILLE DE TERMONDE.

COLOFON

Monument:

Stadhuis met historisch belfort
Grote Markt
9200 Dendermonde

Kadaster:

Dendermonde, 1e afdeling, sectie C, nr. 267

Status:

Bescherming als monument bij MB 06.01.1943

Opdrachtgever:

Stadsbestuur Dendermonde
Franz Courtenstraat 11
9200 Dendermonde
Coördinatie: Philippe Janssens, Diensthoofd gebouwen

Restauratiearchitect:

Erfgoed & Visie
Lierselei 84
2390 Malle
Coördinatie: Benedikte Dewaele

Erfgoedconsulent:

Benjamin Boonen
Ruimte en Erfgoed afdeling Oost-Vlaanderen
Onroerend Erfgoed
Gebrs. Van Eyckstraat 2-6
9000 Gent

Onderzoek:

F E N I K X b v b a
Weststraat 129 H, 9940 Sleidinge, België
T1: 0472/ 94 00 14, T2: 0486/20 22 28
E-mail: fenikx@skynet.be
Website: www.fenikx.be
Onderzoekers: Ann Verdonck
Marjolein Deceuninck

Kernboringen:

Geo Measuring & Analysis
Industriepark Rosteyne 1
9060 Zelzate

Termijn van het onderzoek:

Aanvang: februari 2012
Einde: mei 2012

Illustratie kaff:

Zicht op de markt en het stadhuis, anoniem, ca. 1830-1850 (Stedelijke Musea Dendermonde, Historisch Documentatie Centrum, nr. 3457)

© Fenikx bvba

Alle afbeeldingen zijn eigendom van Fenikx bvba, tenzij anders vermeld.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

[0]

I N H O U D S T A F E L

INHOUDSTAFEL

1. Inleiding	p 3
2. Iconografische bronnen	p 7
3. Muurarcheologisch onderzoek	p 17
3.1 Methodologie	p 17
3.2 Voormalige lakenhalle	p 17
3.3 Voormalig schepenhuis	p 21
3.4 Belforttoren	p 22
3.4.1 Algemeen	p 22
3.4.2 Schachten en haarden	p 22
3.4.3 Voormalige structuur	p 26
3.4.4 Voormalige circulatie	p 29
3.5 Destructieve muursonderingen	p 31
4. Vloerarcheologisch onderzoek	p 57
4.1 Methodologie	p 57
4.2 Resultaten put 1	p 57
4.3 Resultaten put 2	p 60
4.4 Resultaten put 3	p 62
4.5 Interpretatie	p 64
5. Overzicht bouwfasen	p 67
5.1 Bouwfasen voormalige lakenhalle en schepenhuis	p 68
5.2 Bouwfasen belforttoren	p 69
6. Besluitvorming	p 75
6.1 Voormalige lakenhalle en schepenhuis	p 75
6.2 Belforttoren	p 75
7. Bijlage kernboringen	p 79
8. Bijlage Sporenfiches	p 81

[1]

INLEIDING

1. INLEIDING¹

Het huidige stadhuis van Dendermonde had aanvankelijk een andere functie, nl. die van lakenhalle, wapenarsenaal en stedelijke waag. Het gebouw is tijdens verschillende periodes opgetrokken en kent een bewogen geschiedenis.

In 1337 verleent de heer van Dendermonde aan de lakenwevers de toestemming om een nieuwe lakenhalle te bouwen. Het gebouw is in 1350 klaar en zou bestaan hebben uit een driebeukige hal met twee bouwlagen. Nauwelijks 30 jaar later, in 1377, wordt in de bestaande hallen (aan de zuidzijde) een belfort gebouwd. Het geheel wordt tussen 1395 en 1405 verder uitgebreid met een nieuwe vleugel aan de zuidzijde waarin het wapenarsenaal, de stedelijke waag en de schepenkamer worden ondergebracht. Door de dalende lakennijverheid wordt de benedenverdieping van de lakenhalle in de 15de eeuw onderverdeeld in een 'wollehuus' en een 'coorenhuus'. Het schepenhuis wordt in 1551 vergroot door de aanpalende herberg eraan toe te voegen. In de loop van de 17de eeuw worden vermoedelijk de voor- en zijgevel aan de toenmalige barokmode aangepast. In 1820 wordt de herberg afgebroken om plaats te maken voor een straat naast het stadhuis. Stadsarchitect Edouard Bouwens verbouwt het stadhuis ingrijpend in neogotische stijl tussen 1864 en 1896. Daarbij worden de barokke gevels vervangen door trapgevels en is quasi het volledige natuursteenparement vernieuwd. In september 1914 wordt het stadhuis bijna volledig vernield door een brand. De buitenmuren bleven overeind maar het interieur verdwijnt grotendeels en de klokken vallen uit het belfort. In 1920 start de heropbouw en dat leidt tot het gebouw zoals we het vandaag nog ongeveer kennen.

1. Erfgoed&Visie, Historische nota van het stadhuis en historische belfort, Malle, 25/11/2011.

Gravure naar E. Puttaert uit Bruylant E., *La Belgique illustrée*, Brussel 1890-1891.

[2]

ICONOGRAFISCHE BRONNEN

2. ICONOGRAFISCHE BRONNEN

Het historisch onderzoek is uitgevoerd door architectenbureau Erfgoed & Visie, die hun documentatie ter beschikking hebben gesteld voor het muurarcheologisch onderzoek. Hieronder is een tijdslijn opgetekend met een selectie van het iconografisch materiaal.

Eén van de oudste afbeeldingen dateert uit 1644 en toont het belfort ingebouwd in de lakenhalle enerzijds en het schepenhuis anderzijds. Ook de afbeelding uit 1763, hoewel onduidelijker, lijkt dat beeld te bevestigen.

Stadhuis en belfort in 1644 (*Flandria Illustrata* van Sanderrus)

Stadhuis en belfort (P) in 1763 (*Caerte figurative verthoonende de stadt ende 't vry van Dendermonde* door Benedictus Peelman)

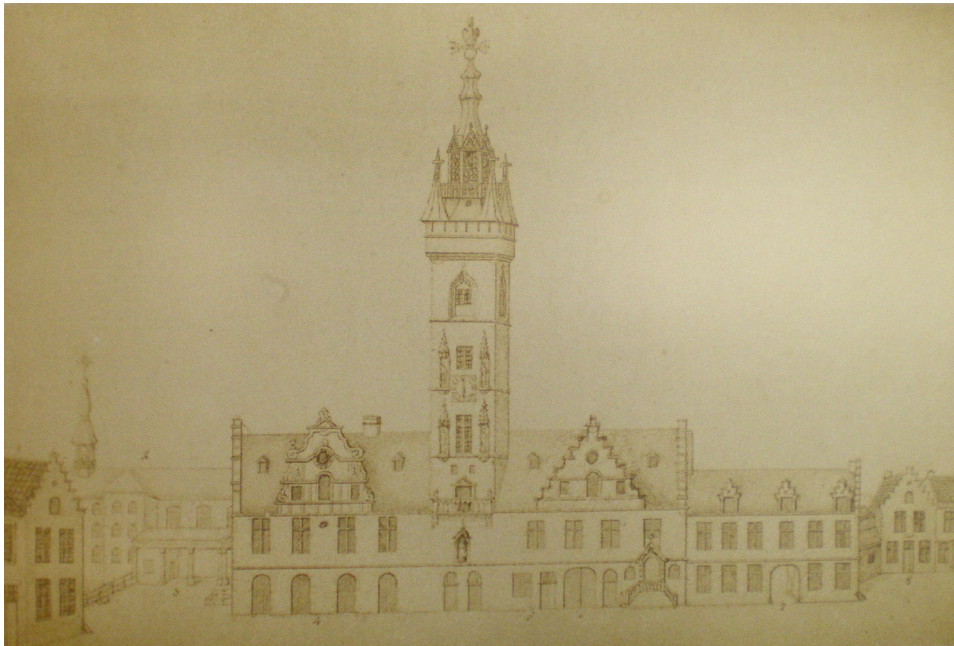
Uittreksel uit de Ferrarisatlas van 1777 (kaart 58)

1644

1763

1777

Op deze tekeningen zijn de barokke topgevels te zien. Aan de rechterzijde van het stadhuis bevindt zich nog de herberg 'Den Ooievaar' die in een latere fase zal verdwijnen. Het gebouw aan de achterzijde van het stadhuis is lager gelegen en eerder bescheiden van omvang.

Tekening van de voorgevel door Bernard Cnops, 1807 (Stedelijke Musea Dendermonde, Historisch Documentatie Centrum, nr. 95.10.43)

1807

Tekening van de noordelijke zijgevel door Bernard Cnops, 1820 (Stedelijke Musea Dendermonde, Historisch Documentatie Centrum, nr. 95.10.43)

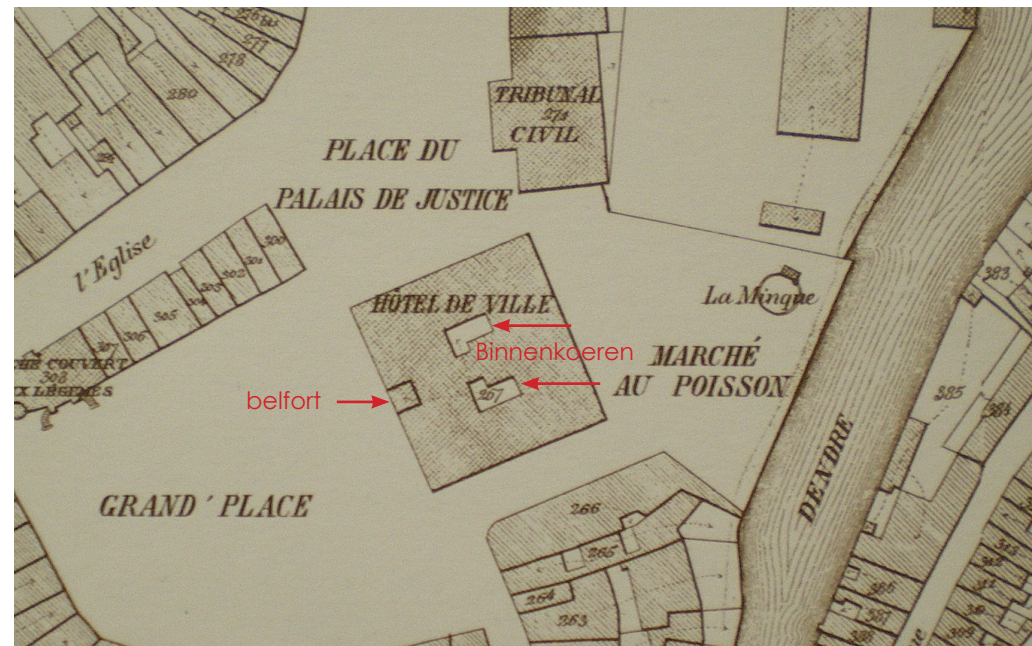
1820

Links het stadhuis met de barokke topgevel aan de noordzijde. De trapgevel aan de zuidzijde is verdwenen. Ook lijken de openingen op de gelijkvloerse verdieping allemaal, op één na, te zijn dichtgemetseld. Ter hoogte van de belfortoren zijn de twee deuren dichtgemetseld waardoor de toren niet ontsloten wordt via de straat.

De Popp-kaart uit het midden van de 19de eeuw toont een vierkant bouwblok met twee binnenkoeren. Het belfort is schematisch weergegeven.

Zicht op de markt en het stadhuis, anoniem, ca. 1830-1850 (Stedelijke Musea Dendermonde, Historisch Documentatie Centrum, nr. 3457)

Kadasterplan van Dendermonde, midden 19de eeuw (Développement de la ville de Termonde (intra muros) door P. Popp)

midden 19de eeuw

Op het schilderij is te zien dat de herberg Den Ooievaar is afgebroken om plaats te maken voor een straat.

De tekening van de zijgevel geeft de nieuwe vleugel in neoclassicistische stijl van het stadhuis weer.

Schilderij van Jan Lodewijk D'Hollander, ca. 1840 (Dendermonde, verz. Jozef Dauwe)

Tekening van de noordelijke zijgevel door Bernard Cnops (Dendermonde, St. Pieters- en Paulusabdij, archief farde 162G)

ca. 1840

na 1849

De oudste foto van het stadhuis dateert van 1859 en toont de situatie voor de 19de eeuwse verbouwing.

Deze verbouwing is goed gedocumenteerd en voor aanvang van de werken is de bestaande toestand opgemeten en uitgetekend. De plannen illustreren de toestand zoals die op oudere foto's en tekeningen te zien is.

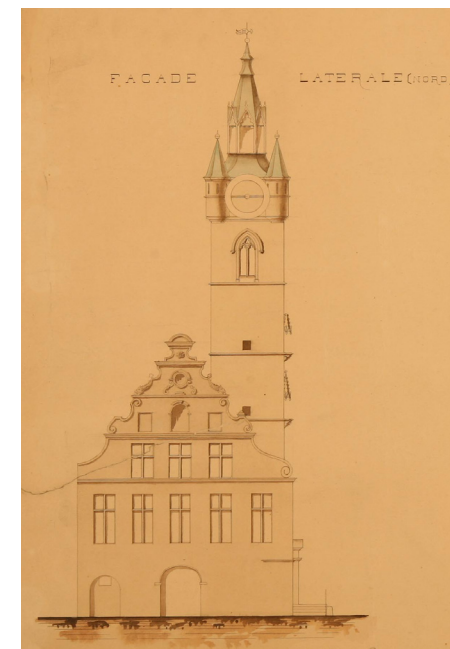

Oudste foto van het stadhuis, 1859 (uit: Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde, reeks 4, deel 5, 1996, p. 166)

1859

Tekening van de voorgevel voor de restauratie door Edouard Bouwens, 1866 (Archief KCML, nr. 0329/L)

Tekening van de zijgevel voor de restauratie door Edouard Bouwens, 1866 (Archief KCML, nr. 0329/L)

1866

De ingrijpende verbouwing van het stadhuis vindt plaats tussen 1864 en 1896 en verloopt in verschillende fasen. Op de foto links is het zuidelijk deel van het stadhuis al gerestaureerd terwijl op het noordelijk deel nog steeds de barokke topgevels aanwezig zijn. Op de middelste en rechter foto is de restauratie voltooid.

Foto van het stadhuis tijdens de 19de eeuwse verbouwing (Stedelijke Musea Dendermonde, Historisch Documentatie Centrum, nr. DF2005380)

na 1864 - voor 1873

Zijgevel na de verbouwing (postkaart, documentatie Erfgoed & Visie)

na 1873

Foto van het stadhuis na de 19de eeuwse verbouwing (Stedelijke Musea Dendermonde, Historisch Documentatie Centrum, nr. DF2005527)

na 1896

Een brand, veroorzaakt door beschietingen op 17 september 1914, legt het stadhuis in de as. De foto's tonen de zware schade aan het stadhuis en het belfort. De houten klokkenstoel brandt af samen met de houten balkenlagen en de klokken vallen uit de toren en verwoesten daarbij het gewelf van het secreteet. Ook de bovenverdieping van het stadhuis wordt tot puin herleid.

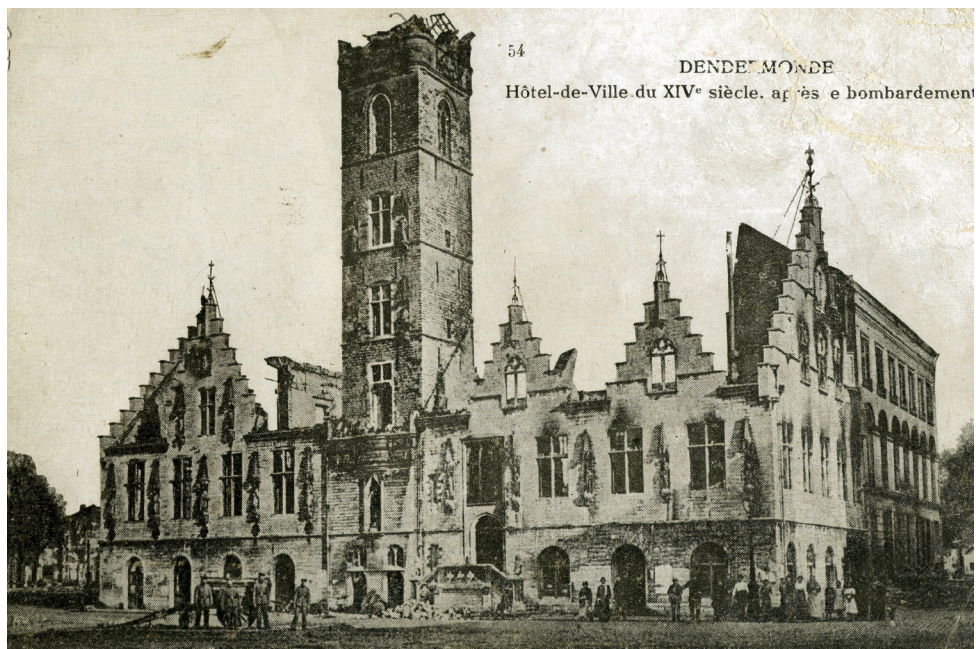
Postkaart van het stadhuis na de beschieting in 1914 (documentatie Erfgoed & Visie)

1914

De beiaardklokken die voor de toren tussen het puin liggen (Brussel, prentenkabinet Koninklijke Bibliotheek)

1914

Postkaart van het stadhuis na de beschieting in 1914 (Stedelijke Musea Dendermonde, Historisch Documentatie Centrum, nr. DF2005764)

1914

2012

[3]

MUURARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

3. MUURARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

3.1. METHODOLOGIE

Met de iconografische bronnen als onderlegger is het onderzoek in situ van start gegaan met een eerste visuele inspectie van het interieur.

In relevante zones zijn voorzetwanden, verlaagde plafonds en vast meubilair verwijderd met behulp van de slijpschijf en hamer/beitel om de achterliggende structuur en wanden te inspecteren. Bepaalde locaties zijn onderzocht met behulp van een klokboor van 6 cm en de endoscoop met lichtbron en camera. Het pleisterwerk is plaatselijk zorgvuldig weggekap, eveneens om oudere afwerkingen of structuren vrij te leggen.

Er zijn kernboringen uitgevoerd met een kernboor van 11 cm en een type Hilti DD130 om de dikte na te gaan van enkele voorzetwanden in baksteen en in de belforttoren zijn bakstenen verwijderd om de oudere, achterliggende wanden te kunnen beoordelen, waar nodig met behulp van de endoscoop.

Alle informatie is samengebracht op overzichtelijke fiches met aanduiding van het type sondering en situering ervan op plan, vooropgesteld doel van de sondering, de vaststellingen en een fotografische documentatie.

Tot slot zijn de belangrijke vondsten opgemeten met traditionele en digitale meet-aparatuur.

3.2. ONDERZOEK VOORMALIGE LAKENHALLE

Aan de hand van destructieve sonderingen (DS) en openingen in valse wanden en verlaagde plafonds is de structuur van de voormalige lakenhalle onderzocht.

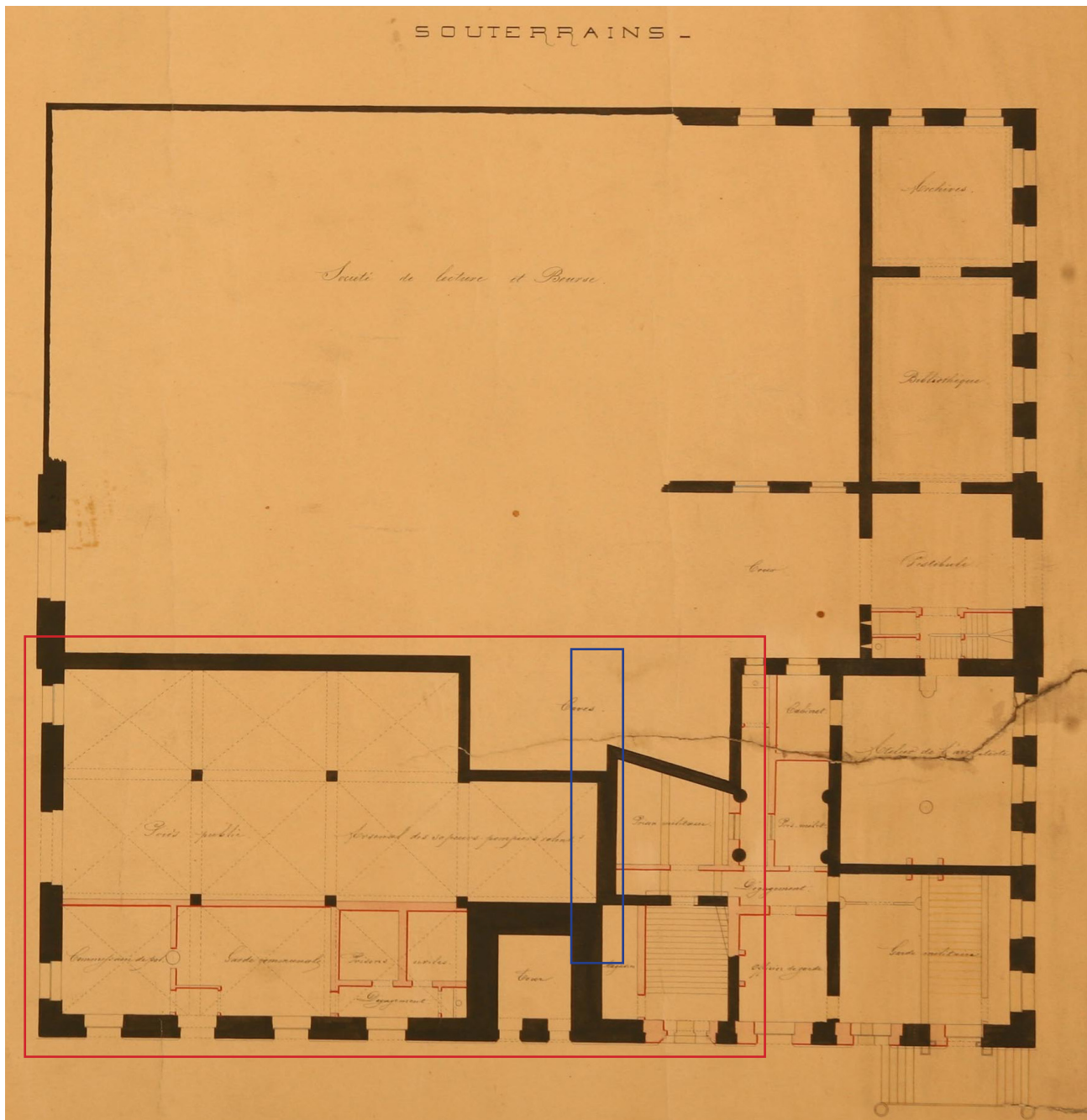
Op de gelijkvloerse verdieping is een oudere overwelfing aanwezig boven de valse plafonds in de verschillende lokalen. De bakstenen kruisgewelven rusten op vierkante kolommen, consoles die in de muren zijn ingewerkt (oost- en westgevel) en pilasters met lisenen (noordgevel). Dit vormt een driebeukig gebouw

Openkappen van voorzetwanden om de achterliggende kolom te inspecteren

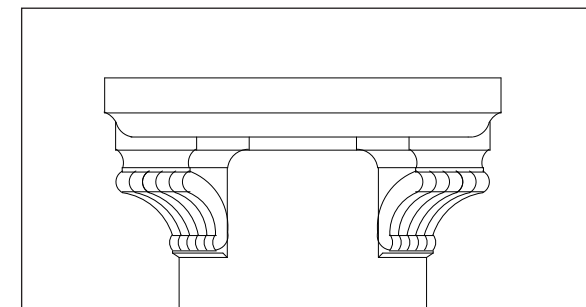

Openzagen van verlaagde plafonds om het bovenliggend gewelf en bouwsporen te observeren

Grondplan voor de restauratie door Edouard Bouwens, 1866 (Archief KCML, nr. 0329/L). Op dit plan is de driebeukige hal duidelijk zichtbaar (rode kader).

De zone van de oudere ronde kolommen nog aanwezig is aangeduid in een blauwe kader.

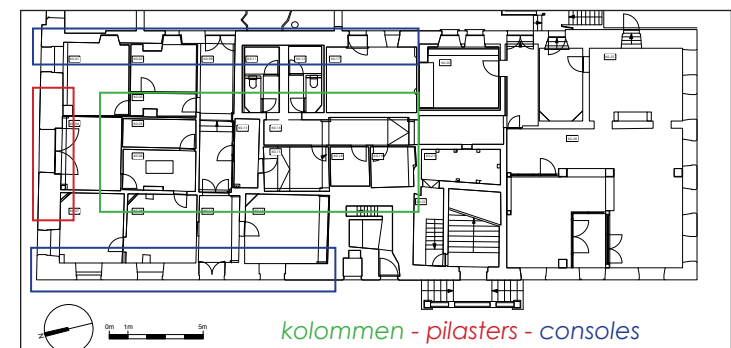

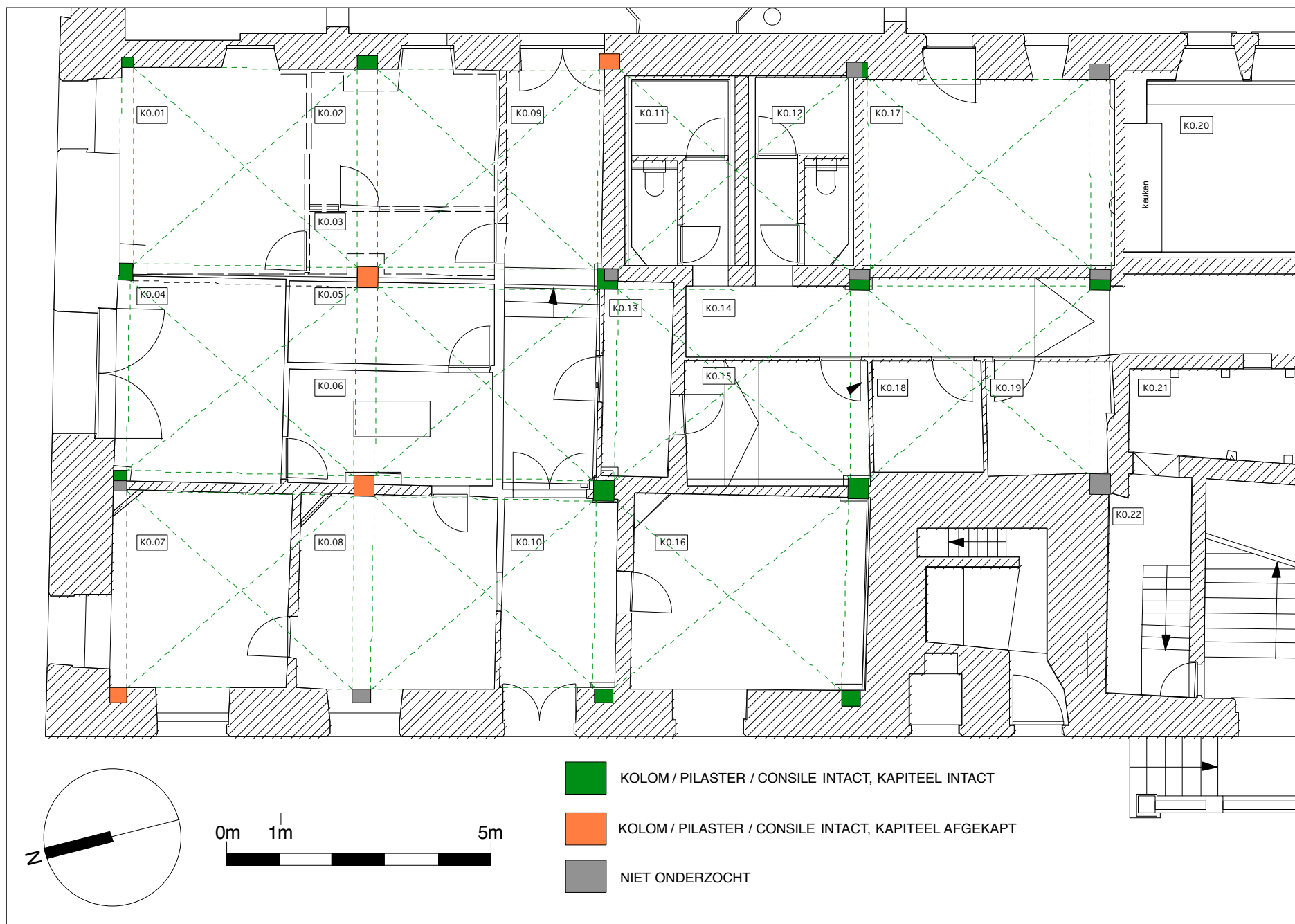
met vier traveeën zoals te zien is op het grondplan uit 1866. Wat nu de gelijkvloerse verdieping is, wordt op het plan als 'souterrains' omschreven. Daaruit kan worden afgeleid dat de gelijkvloerse verdieping zich een aantal treden onder het straatniveau bevond. Dit wordt bevestigd door de sokkels van de kolommen die momenteel net boven of volledig onder het huidige vloerniveau liggen.

De lakenhalle is aanvankelijk één open ruimte met twee rijen kolommen in blauwe hardsteen. De meeste kolommen, consoles en pilasters zijn bewaard achter de valse wanden maar op een paar plaatsen zijn de kapitelen deels afgekap. De zij- en achtergevel (noord- en oostgevel) zijn aan de buitenzijde met natuursteen afgewerkt maar aan de binnenzijde met baksteen. De voorgevel (westgevel) bestaat zowel aan de binnen- als buitenzijde uit natuursteen. Muren en gewelven zijn gekaleid of gepleisterd en geschilderd.

De indeling van de lakenhalle met vierkante kolommen is niet te dateren maar is zeker niet de oorspronkelijke. Er zijn verschillende verbouwingscampagnes waaraan ze gelinkt kan worden: aan de 15de eeuwse onderverdeling in 'wollehuus' en 'coorenhuus' of de 17de eeuwse aanpassing aan de barokstijl.

In lokaal K0.19 en K0.20, op de scheiding tussen lakenhalle en schepenhuis, zijn oudere zuilen geregistreerd. De ronde zuilen, opgebouwd uit op elkaar gestapelde cilinders zandsteen, zijn voorzien van kapitelen die door vier voluten worden ondersteund. Vanop de kapitelen vertrekken scheibogen in zandsteen die de ruimte in twee ongelijke beuken verdelen. Dit is duidelijk te zien aan de scheibogen: de ene is een spitsboog terwijl de tweede een stompe spitsboog is. Er zijn in totaal nog drie ronde zuilen aanwezig en ook deze fase van de lakenhalle is niet te dateren. De vraag stelt zich of het restanten zouden kunnen zijn van de 14de eeuwse halle of zijn ze te linken aan de bouw van het schepenhuis in 1405?

3.3. VOORMALIG SCHEPENHUIS

In het voormalig schepenhuis zijn twee kernboringen uitgevoerd om de dikte van de voorzetwand in baksteen te bepalen en het achterliggende parement te kunnen registreren. In lokaal K0.25 is de voorzetwand in baksteen 9 cm dik in kruisverband gemetseld. De achterliggende buitenmuur bestaat eveneens uit baksteen maar gezien hier enkel koppen zichtbaar zijn in de boorkern, gaat het vermoedelijk om een kruisverband. Tussen beide muren is geen spouw gedetecteerd. In lokaal K0.26 bestaat de voorzetwand uit een steense muur van 9 cm dik die met een spouw van 1,2 cm voor de achterliggende muur is geplaatst. De oorspronkelijke muur in baksteen lijkt niet te zijn afgewerkt met een verf- of pleisterlaag.

De troggewelven in baksteen zijn, net als de voorzetwanden, waarschijnlijk toegevoegd tijdens de 19de eeuwse neogotische restauratiecampagne.

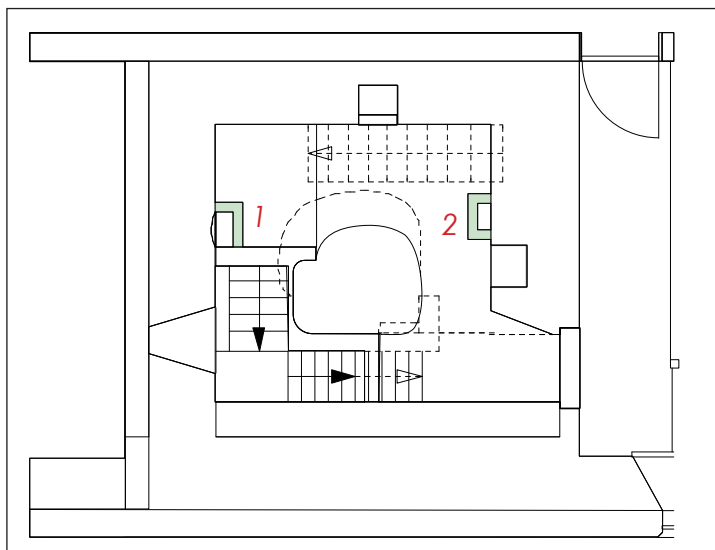
Kernboring in lokaal K0.25 met een HILTI DD130 en boor van

Kernboring en boorkern in K0.25

Kernboring en boorkern in K0.26

Grondplan niveau +1: secreet. De schachten zijn groen gekleurd

Schacht 2 op de zuidwand van het secreet

3.4. BELFORTTOREN

3.4.1. Algemeen²

Een belforttoren is in de middeleeuwen de materiële uitdrukking van het stedelijk gezag en een teken van prestige. Er worden verschillende functies in ondergebracht: het is een uitstekende uitkijkpost bij dreigend gevaar en vaak de plaats waar de gemeentelijke charters worden bewaard, ze kan dienst doen als gevangenis of wapenmagazijn, er kan een raadzaal voor de schepenen aanwezig zijn maar de belangrijkste is ongetwijfeld het herbergen van de klokken. De klokken werden geluid bij brand, bij aankondigingen van besluiten en vonnissen, voor het openen en sluiten van de stadspoorten, bij feestelijkheden, voor het aangeven van het uur, etc. Hoewel dit niet kan worden veralgemeend, hebben belforten een aantal gemeenschappelijk kenmerken. Een belforttoren wordt meestal op een vierkant of veelhoekig grondplan opgetrokken, bij voorkeur geïsoleerd op het marktplein. Vensters en schietspleten vormen de openingen in de muren. Vaak is de kelder- of gelijkvloerse verdieping van 14de eeuwse belforten overwelfd, terwijl de overige verdiepingen van een houten balkenlaag zijn voorzien. De onderbouw bevat dan een stenen trap en de bovenbouw houten trappen of ladders. Aan de exterieurzijde is de eerste verdieping meestal voorzien van een balkon voor aankondigingen aan de bevolking. In het belfort kan een haard aanwezig zijn zodat de wachters zich kunnen warmen. Aanvankelijk behoort het belfort van Dendermonde tot het aangebouwde type nl. tegen de zijgevel van de lakenhalle aan. Door de bouw van het schepenhuis evolueert dit tot een ingebouwd belfort.

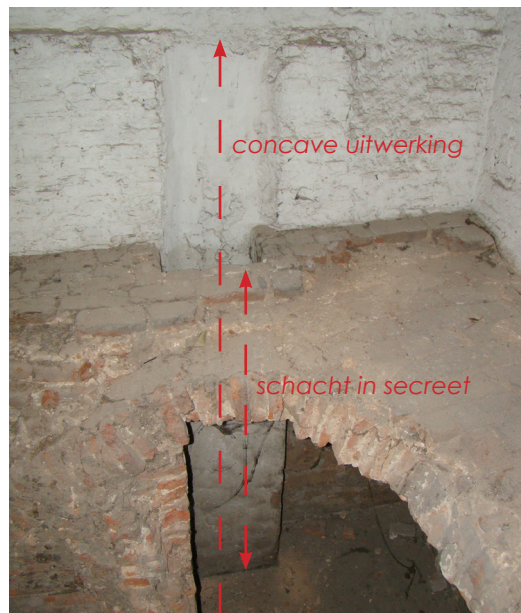
3.4.2. Schachten en haarden

Er zijn twee schachten aanwezig op de gelijkvloerse en eerste verdieping (secreet) van de belforttoren. Deze schachten starten op de gelijkvloerse verdieping als concave sporen in de noord- en zuidwand. In het secreet zijn de concave uithollingen ingewerkt in kokers. Boven het secreet lopen de concave

² Heirman M., *Vlaamse belforten. Werelderfgoed*, Leuven, 2003, 248 p.

Schacht 1 op de noordwand van het secreteer

Schacht 1 loopt nog door boven het secreteer in een concave schacht

Concave afwerking boven het secreteer van schacht 1

Schacht 1 op de noordwand van de gelijkvloerse verdieping

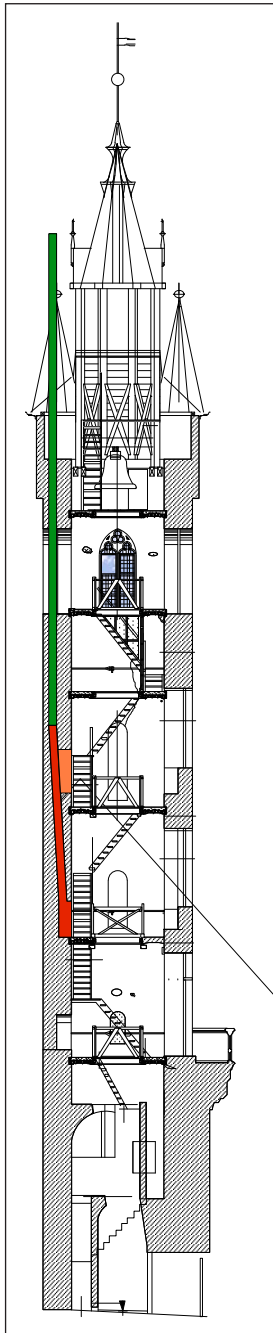
Overgang schacht 1 van secreteer naar gelijkvloerse verdieping

Overgang schacht 2 van secreteer naar gelijkvloerse verdieping

Schacht 2 op de zuidwand van het secreteer

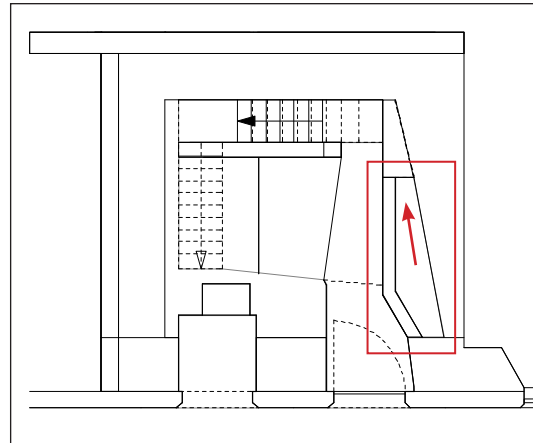

Schacht of nis op de gelijkvloerse verdieping

Schacht van de open haard

sporen door tot ca. 78 cm. Deze schachten zijn niet ingevlochten in de wanden (bouwnaden) en dateren vermoedelijk van na 1920. Ze worden momenteel gebruikt als kokers voor allerlei nutsleidingen. Ze zijn opgetrokken in gepleisterd baksteenmetselwerk. Mogelijk zien we hier de restanten van een ouder stortgat of schacht.

Op de gelijkvloerse verdieping van het belfort is verder nog een nis gevonden achter een jongere steense wand in baksteen (roodbruine veldovensteen van ca. 25 x 11 x 5,5 cm).

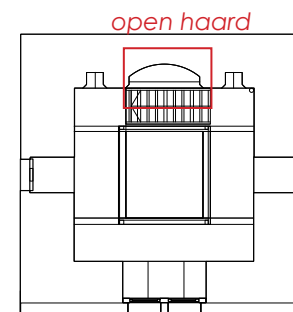
Naast de aanwezige schachten is er ook een schouw intact aanwezig op de derde verdieping met een schoorsteen die ingewerkt is in de dikte van de oostwand (rood) en stopt op een hoogte van ca.

5.86 m. Normaal gezien lopen de schoorstenen door tot bovenaan de torenwand waar ze nog boven de muren uitsteken (simulatie in groen). Hiervan zijn als gevolg van de vele verbouwingcampagnes echter geen sporen meer aangetroffen. In vele belforten is de haard gepositioneerd op het niveau van het balkon zodat deze ruimte kon worden verwarmd in afwachting van de aankondingen aan het publiek. In Dendermonde is dit niet het geval.

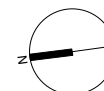
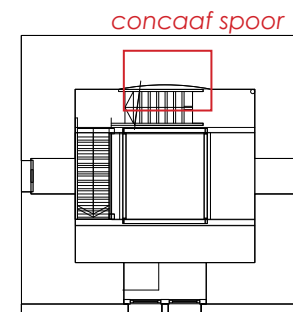
Op de vierde verdieping is een concaaf spoor aanwezig (oranje). Dit spoor heeft dezelfde boogvormige afmetingen als de haard op de onderliggende verdieping maar niet dezelfde verfijnde afwerking aan de zijkanten. Er is ook geen duidelijke bouwnaad gevonden tussen de overgang van de wand en het concave spoor. Het is bijgevolg niet duidelijk of we hier te maken hebben met een openhaard of een nis of zelfs met de restanten van een uitpandig volume dat is afgekapd om de huidige trap in te brengen.

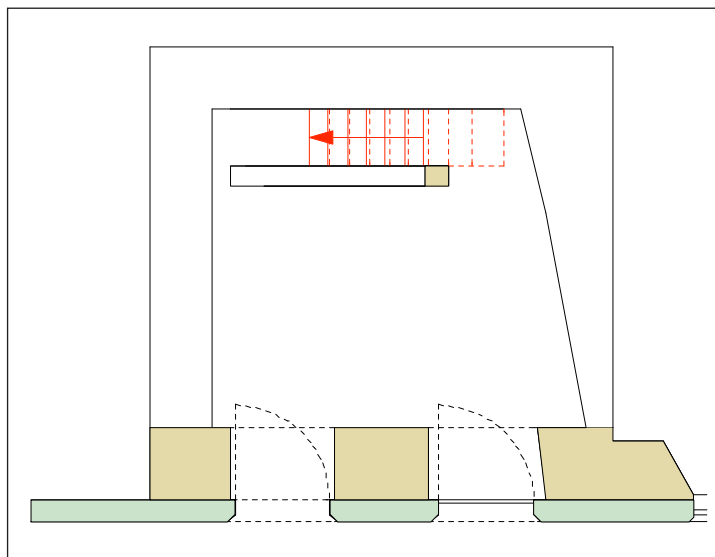

GRONDPLAN DERDE VERDIEPING

GRONDPLAN VIERDE VERDIEPING

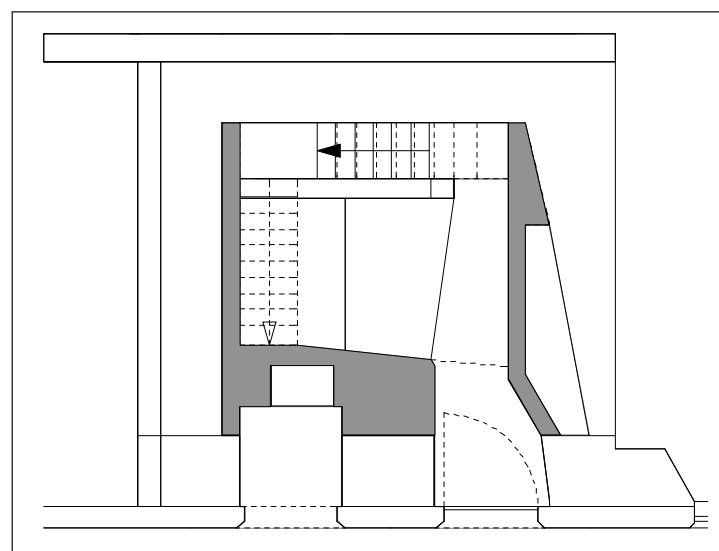

Gelijkvloerse verdieping voor de inbreng van het secreet

3.4.3. Voormalige structuur

De oude belforttoren bevat substantiële bouwsporen die ons informatie verschaffen over de opbouw en de structuur. Zo is vastgesteld dat de voorgevel in zandsteen ca. 99 cm dik (beige) is en dat het natuursteenparement van de voorgevel deels vernieuwd is (groen). Net als in vele andere belforten worden de eerste verdiepingen ontsloten via een trap in natuursteen (rood). Boven deze natuurstenen trap loopt een tweede rechte steektrap die is gesupprimeerd op het moment dat het secreet is ingebracht bij de bouw van het schepenhuis. Het secreet is toegankelijk van op de eerste verdieping van dit schepenhuis. Het is volledig opgebouwd in baksteenmetselwerk, zonder invlechting langs de torenromp. Om de stabiliteit van het secreet te garanderen loopt het baksteenmetselwerk door in brede massieven en voorzetwanden tot op de gelijkvloerse verdieping. De aard van de wanden achter deze baksteen invullingen is niet

Gelijkvloerse verdieping na de inbreng van het secreet

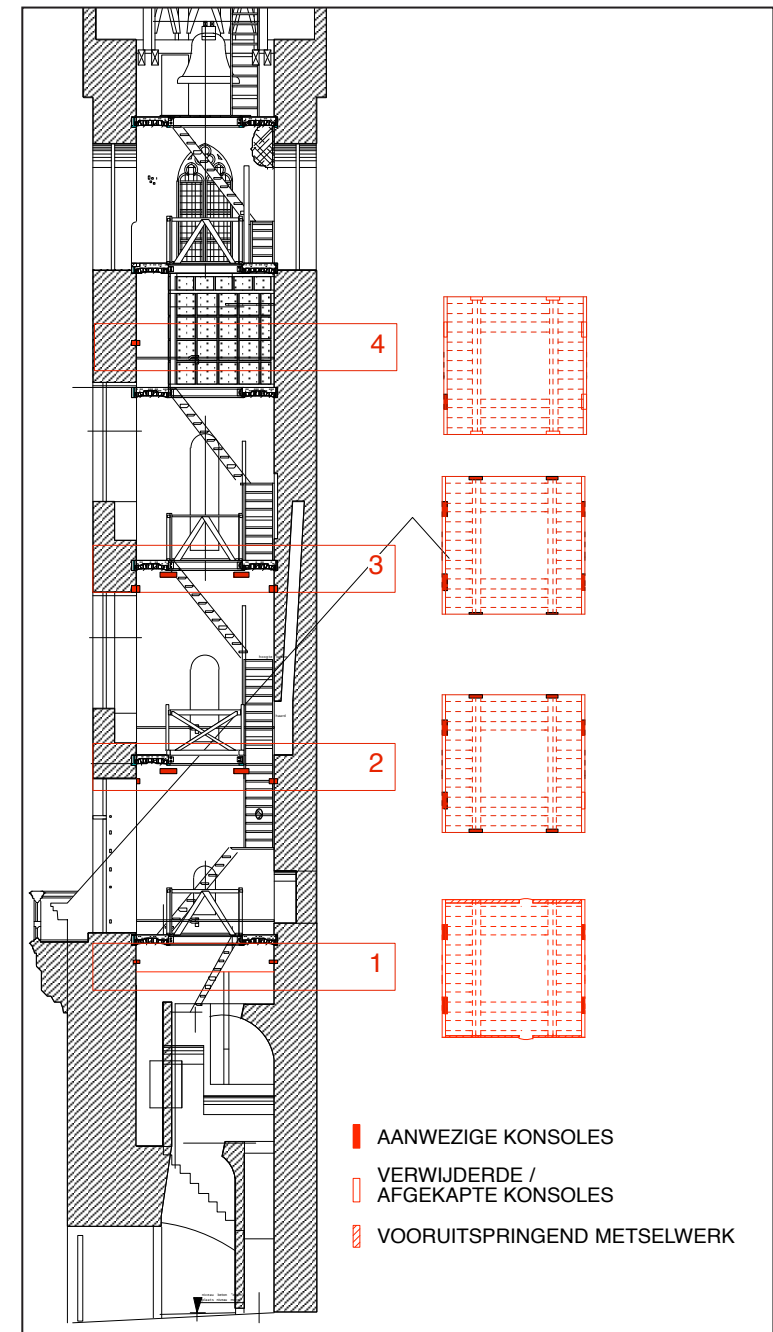
gekend (wit). Het secreet is overwelfd, de rest van de toren is voorzien van houten balkenlagen. De meeste consoles zijn nog deels aanwezig in de torenromp. Sommige consoles zijn deels afgekap, andere zijn gelijk met het metselwerk afgekap en enkele zijn waarschijnlijk verwijderd.

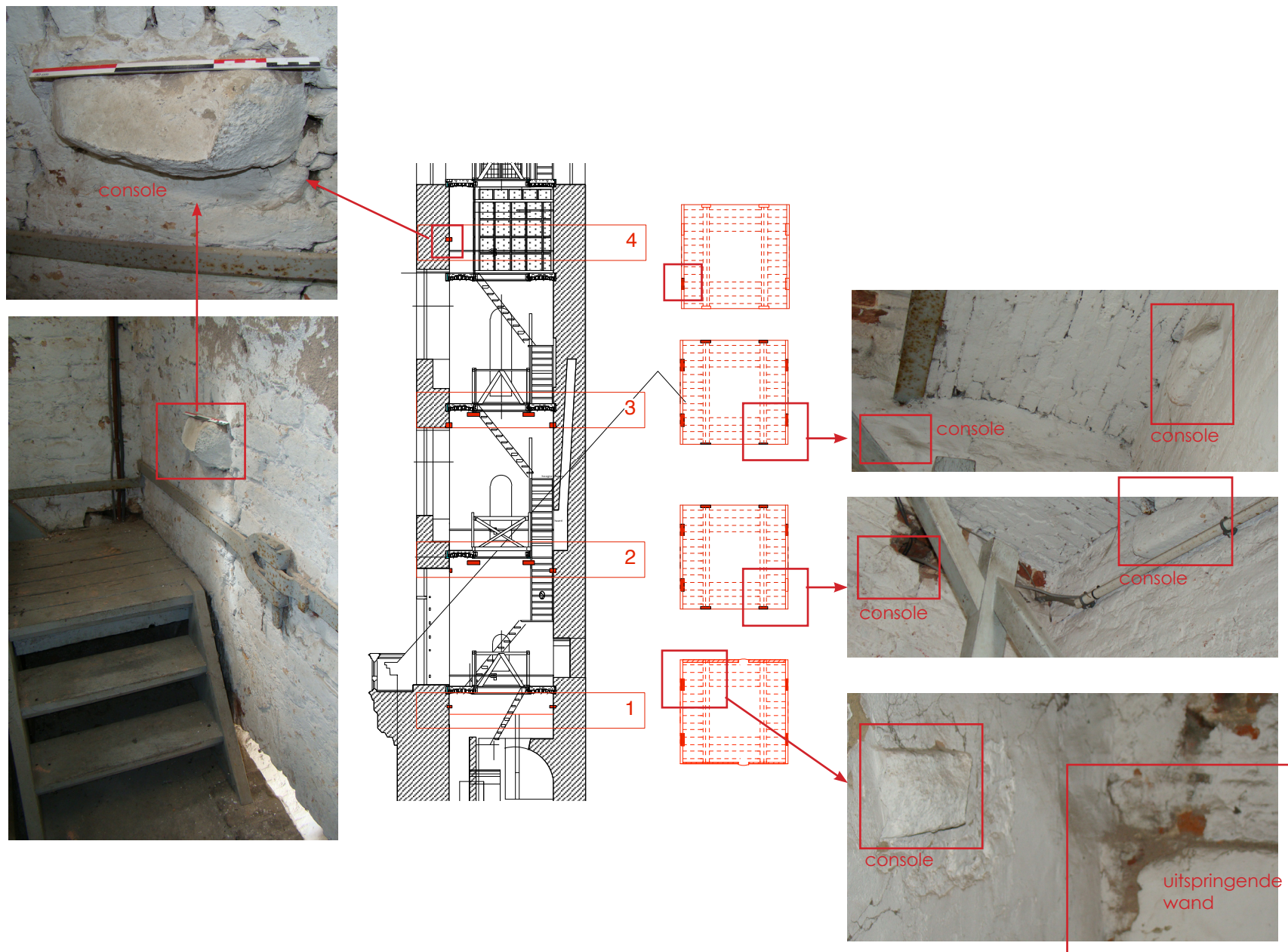
Gezien de klokken moeten gepositioneerd worden en soms hersteld worden, zal een klokkegat logischerwijs aanwezig geweest zijn in deze houten balkenlaag. De consoles zitten niet op dezelfde hoogte en vergelijking met de opbouw van de balkenlagen in het Gentse belfort leert ons dat dit te maken heeft met de constructie van dit klokkengat.

Op basis van de opmeting van de consoles is een simulatie gemaakt van de opbouw van de houten balkenlagen met klokkegat.

Gent, Belfort, houten balkenlagen met klokkegat

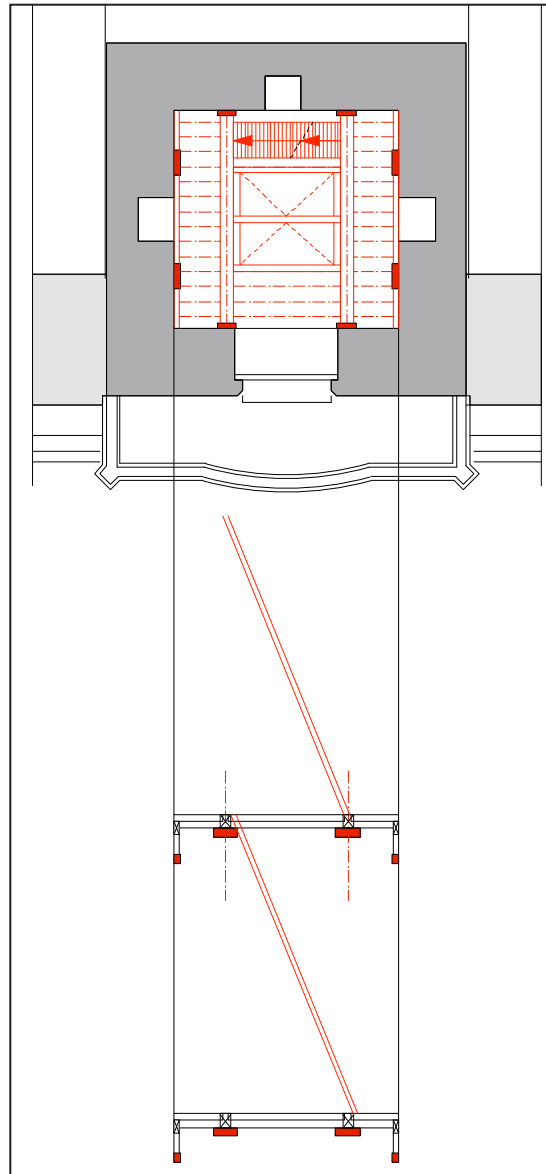

3.4.4. Voormalige circulatie

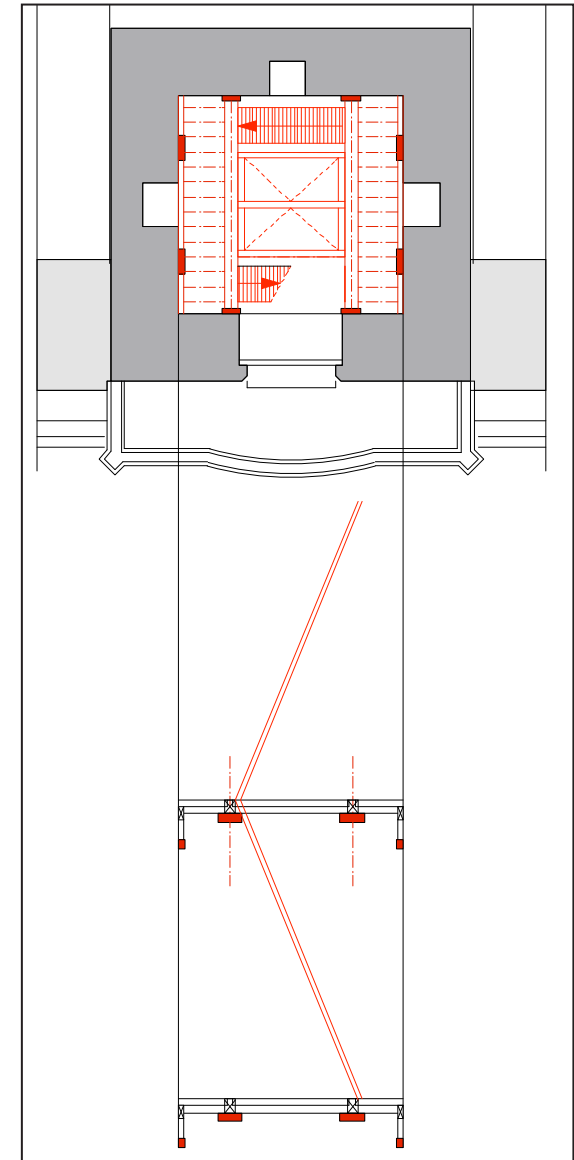
Zoals reeds vermeld is de eerste verdieping bereikbaar via een natuurstenen trap, de rest van de verdiepingen werden ontsloten via steile houten trappen of ladders. Het lijkt logisch, zoals ook zichtbaar in andere belforten, dat de klokkengaten dicht liggen zodat de ruimte maximaal benut kan worden.

Gezien de houten structuur volledig is weggebrand tijdens de Eerste Wereldoorlog is het niet mogelijk om de originele houten trappenstructuur te reconstrueren en kunnen er hoogstens enkele hypothesen aangereikt worden.

De trappen of ladders bevonden zich logischer wijze langs het klokkengat. In een eerste simulatie staan ze boven elkaar, in een tweede simulatie staan ze tegenover elkaar. Naar plaatseconomie is het logisch dat de ladders boven elkaar zijn geplaatst maar naar veiligheid en bewaking toe, met andere woorden de bereikbaarheid van alle schietgaten, lijkt een geschrante opstelling optimaler.

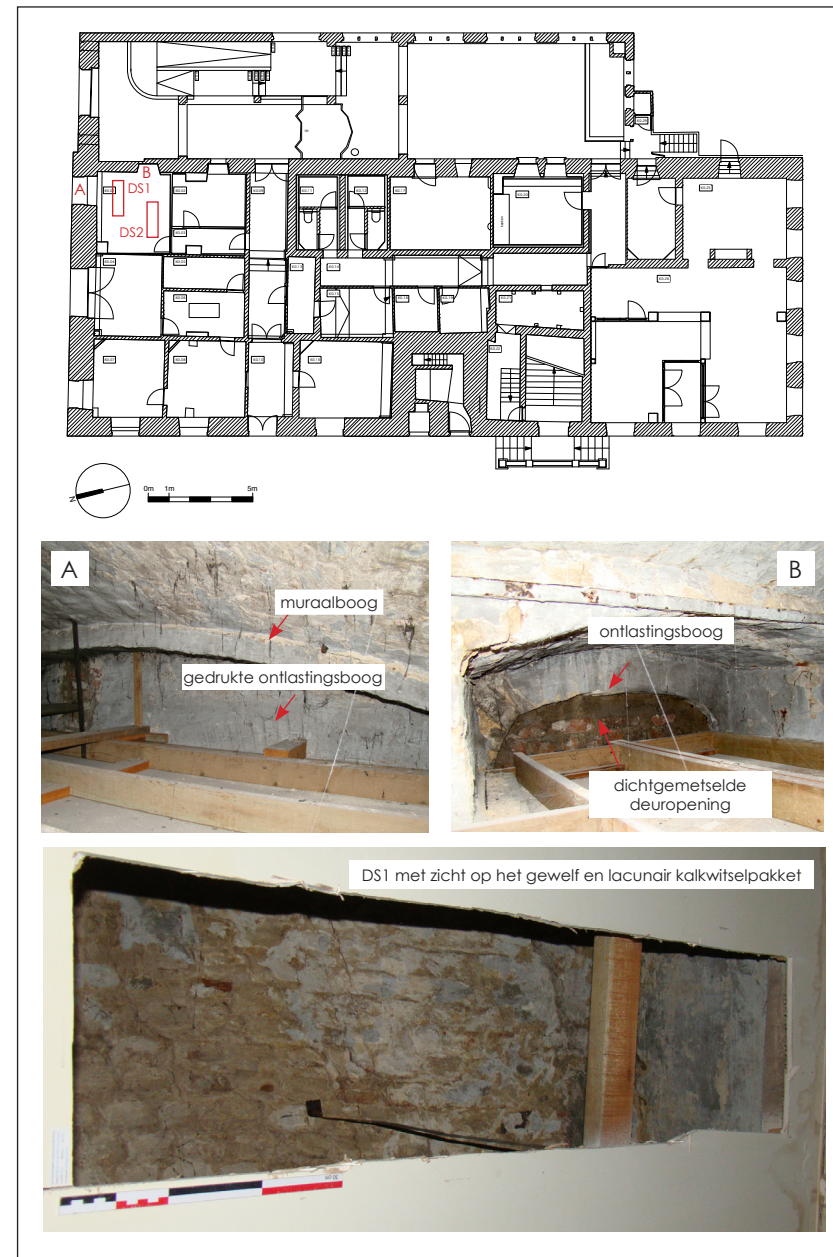
Simulatie 1 van een mogelijk circulatieschema in de toren

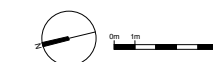
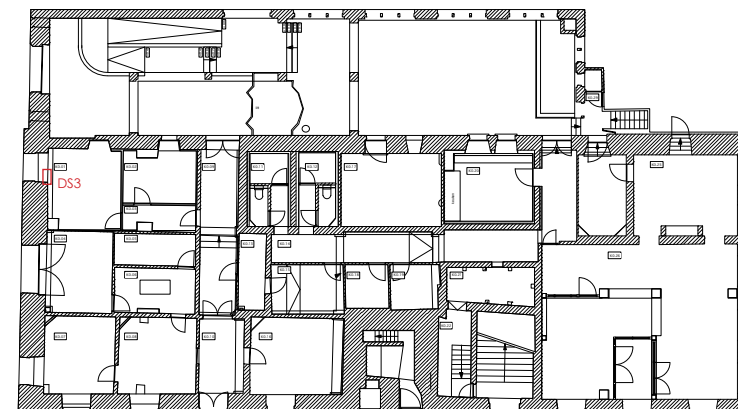
Simulatie 2 van een mogelijk circulatieschema in de toren

3.5. DESTRUCTIEVE SONDERINGEN

TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.01
2.2.	Type	Destructieve sondering DS1 & DS2 (verlaagd plafond)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijke verwijdering van het verlaagd plafond in functie van het nazicht van het gewelf en de opbouw van de ramen boven het verlaagd plafond.	
4.	Vaststellingen	
	<p>Het bakstenen kruisgewelf loopt door tot in lokalen K0.02 en K0.03. Het baksteenmetselwerk van het gewelf is nog deels afgewerkt met een kalkwitselpakket.</p> <p>Boven het rondboograam (A) in de noordgevel zit nog een gedrukte ontlastingsboog onder de muraalboog. De dichtgemetselde deuropening (B) in de oostwand is afgewerkt met een korfboog.</p>	

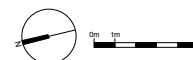
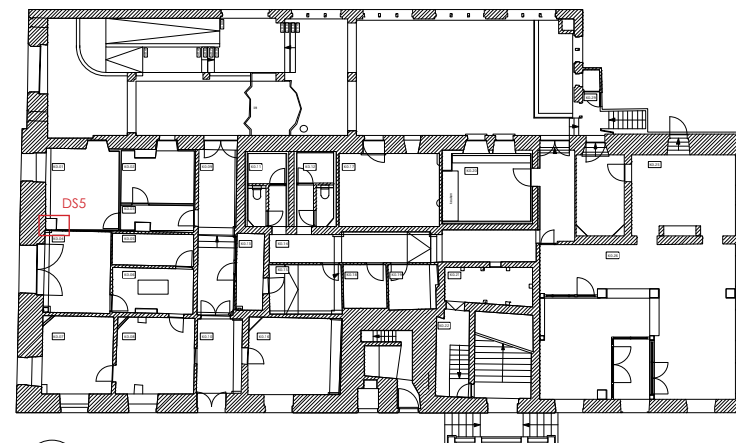
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.01
2.2.	Type	Destructieve sondering DS3 (noordwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijke verwijdering van de voorzetwand om na te gaan hoe het raam is geconstrueerd.	
4.	Vaststellingen	
	Het raam is volledig uitgemetseld in een rondboog. Op het baksteenmetselwerk van de noordwand zit een pakket kalkwitsels met op de recentste lagen een blauwe kalkverf. Boven het rondboograam zit nog een gedrukte ontlastingsboog (zie DS1).	

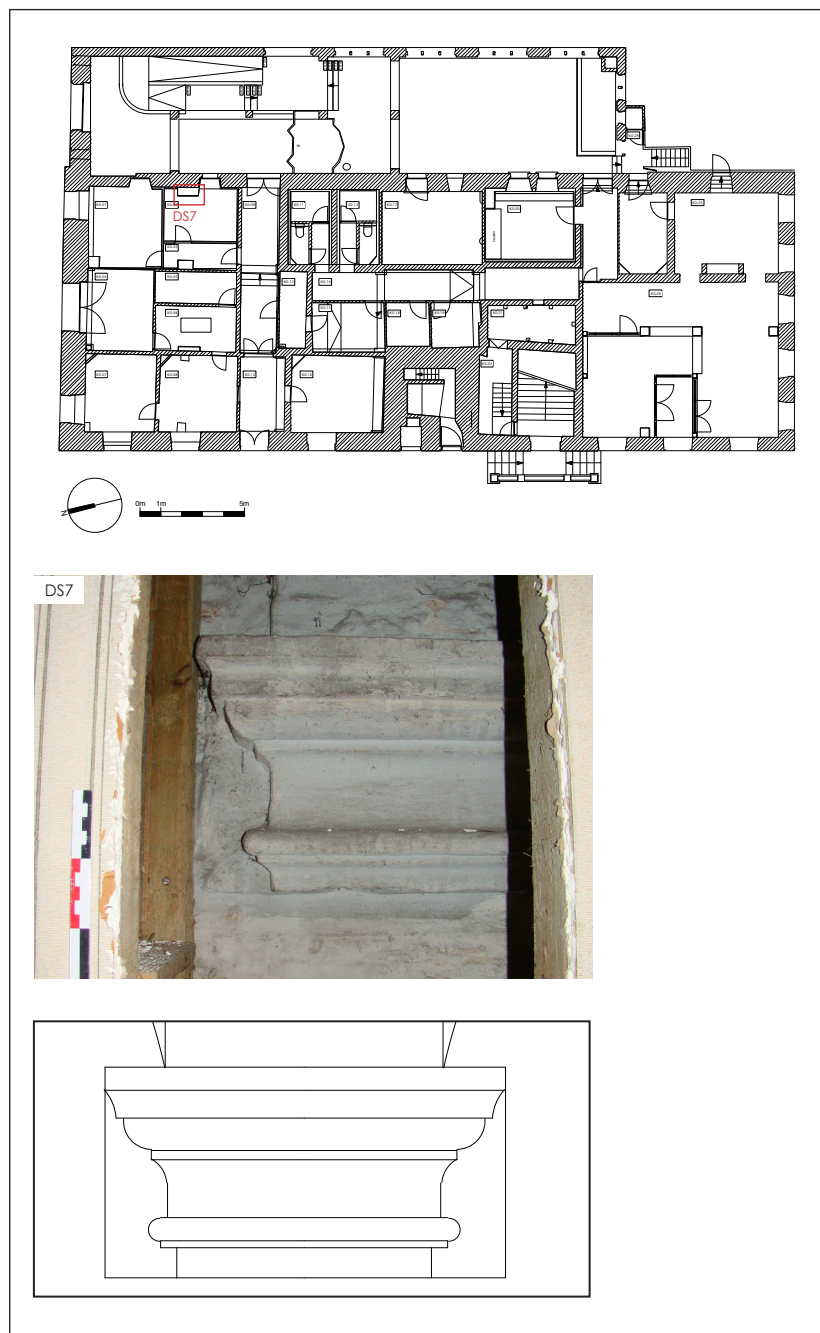
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.01
2.2.	Type	Destructieve sondering DS4 (oostwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de voorzetwand met als doel de achterliggende wand te inspecteren.	
4.	Vaststellingen	
	De noordwand in lokaal K0.01 is opgetrokken in onregelmatig rood baksteenmetselwerk met beige legmortel (kalk) waarop een kalkwitselpakket aanwezig is, aangebracht rechtstreeks op de baksteen. De recentste afwerking is blauwe kalkverf. Er zijn twee zwarte plinten geschilderd, een hoge plint van ca. 95 cm hoogte en een lagere plint van ca. 19 cm hoogte.	

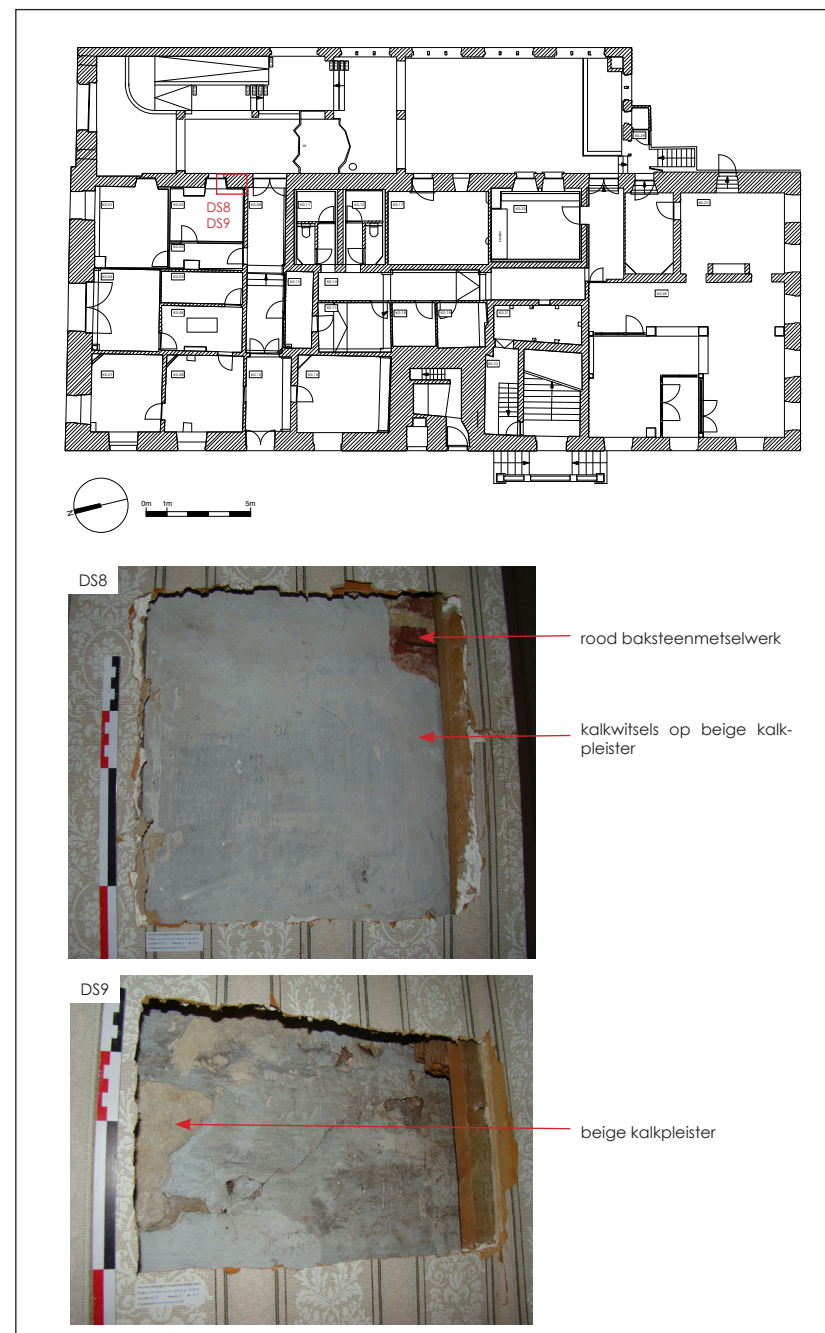
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.03
2.2.	Type	Destructieve sondering DS5, DS6 (noordwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de voorzetwand met als doel de achterliggende constructie te inspecteren en op te meten.	
4.	Vaststellingen	
	<p>Pilaster</p> <p>Op deze plaats wordt het kruisgewelf ondersteund door een pilaster met liseen. De pilaster en liseen zijn uitgevoerd in blauwe hardsteen.</p>	

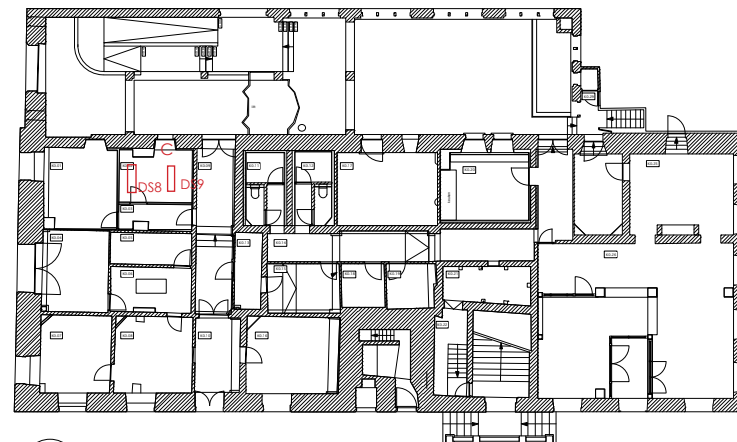
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.02
2.2.	Type	Destructieve sondering DS7 (oostwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de voorzetwand met als doel de achterliggende draagstructuur te inspecteren en op te meten.	
4.	Vaststellingen	
	In de oostwand (buitenmuur) is de draagconstructie van het type 2, waarbij de lisenen die volledig in de muur zijn ingewerkt zonder aanwezigheid van een pilaster. Deze console is uitgevoerd in blauwe hardsteen.	

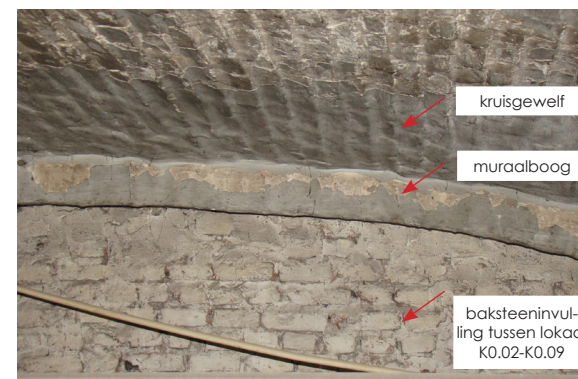
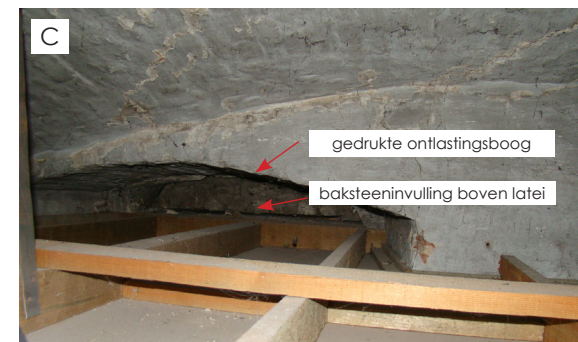
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.02
2.2.	Type	Destructieve sondering DS8, SD9 (oostwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de voorzetwand met als doel de achterliggende muur te inspecteren.	
4.	Vaststellingen	
	De noordwand in lokaal K0.02 is - naar analogie met de oost- en noordwand in lokaal K0.01- opgetrokken in onregelmatig rood baksteenmetselwerk met beige legmortel (kalk). In lokaal K0.02 is wel een kalkmortel aangebracht op het baksteenmetselwerk waarop een kalkwitselpakket aanwezig is, aangebracht rechtstreeks op de baksteen. De recentste afwerking is blauwe kalkverf.	

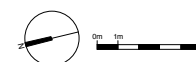
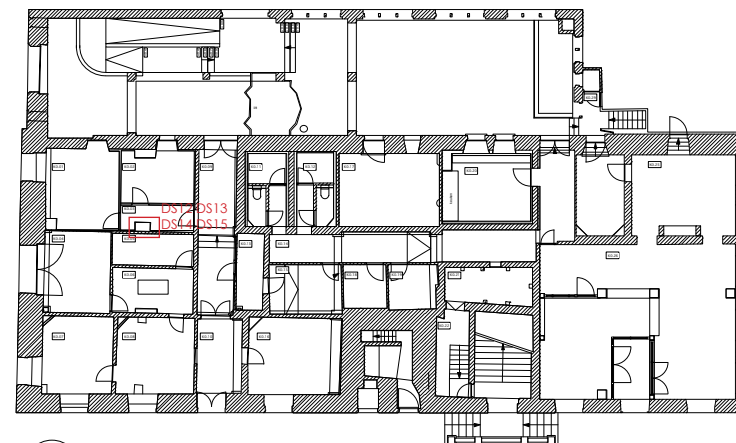
	TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN	
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.02
2.2.	Type	Destructieve sondering DS10 & DS11 (verlaagd plafond)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijke verwijdering van het verlaagd plafond in functie van het nazicht van het gewelf en de opbouw van de ramen boven het verlaagd plafond.	
4.	Vaststellingen	
	<p>Het bakstenen kruisgewelf loopt door tot in lokalen K0.01, K0.03 en K0.09. Het baksteenmetselwerk van het gewelf is nog deels afgewerkt met een kalkwitselpakket.</p> <p>Boven het raam (C) in de noordgevel zit nog een gedrukte ontlastingsboog net onder het kruisgewelf. Het huidige raam is verlaagd door middel van een betonnen latei waarop een metselwerkinvulling zit die reikt tot tegen deze ontlastingsboog.</p>	

0m 1m 5m

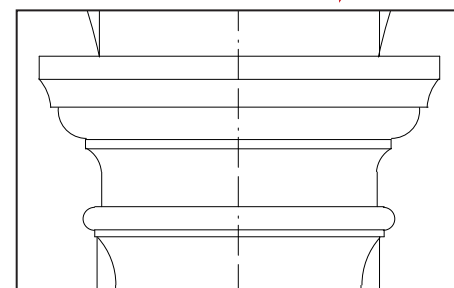
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.03
2.2.	Type	Destructieve sondering DS12, DS13, DS14, DS15 (westwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de voorzetwand met als doel de achterliggende kolom en kapiteel te inspecteren en op te meten.	
4.	Vaststellingen	
	<p>We stellen vast dat er drie types zijn ter ondersteuning van de kruisgewelven: type 1 zijn losstaande kolommen met kapitelen (cfr. DS 5-DS6), type 2 zijn consoles die volledig in de muur zitten (cfr. DS7) en type 3 zijn pilasters met lisenen (cfr. DS 5). De kolommen, pilasters, kapitelen, lisenen en consoles zijn uitgevoerd in blauwe hardsteen.</p> <p>Type 1 en 3 zijn volledig opgemeten tijdens dit muurarcheologisch onderzoek.</p>	

Type 1: (aanvankelijk) vrijstaande kolom

Type 2 - lokaal K0.01- noordwand: console volledig ingewerkt in de muur

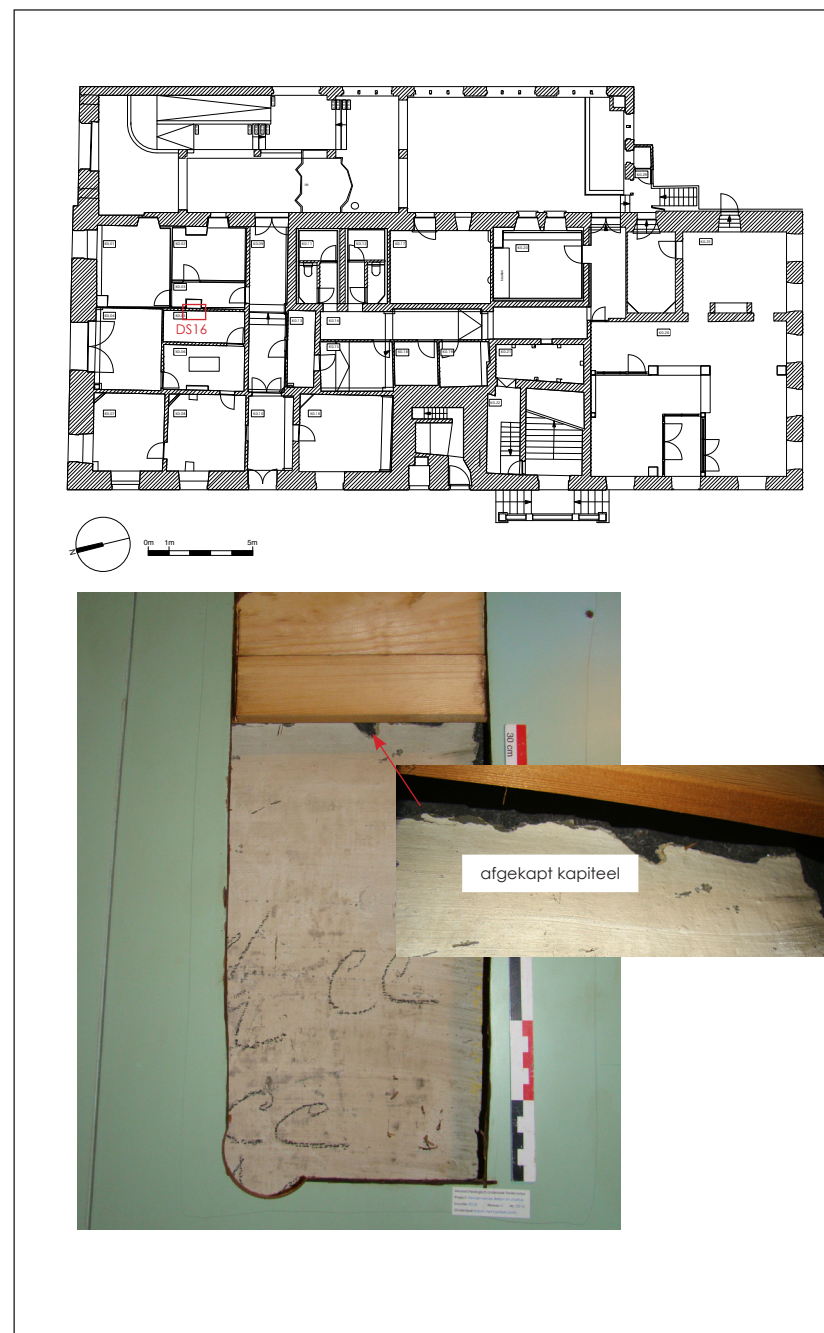

Type 1: (aanvankelijk) vrijstaande kolom

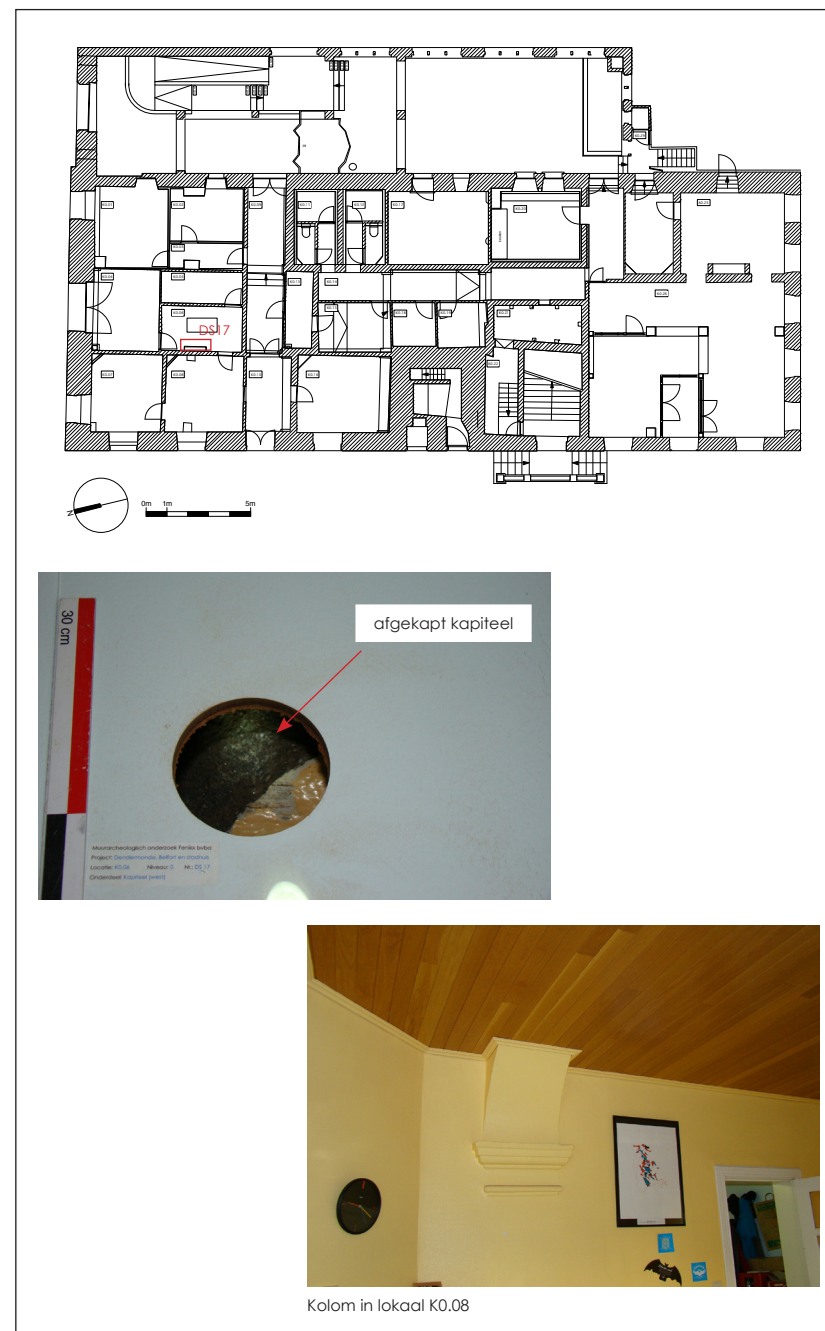

Type 3 - lokaal K0.01- oostwand: pilaster met liseen

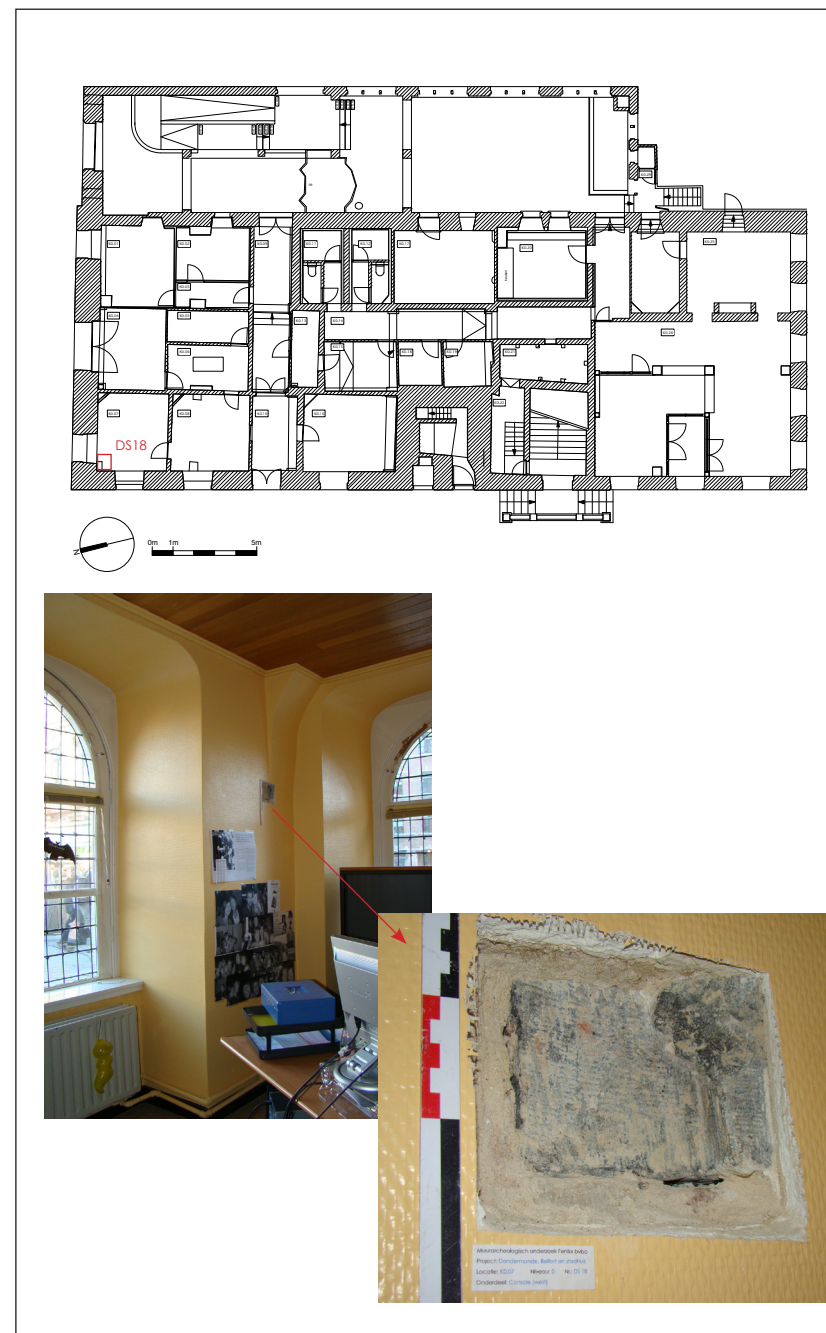
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.05
2.2.	Type	Destructieve sondering DS16 (oostwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de voorzetwand met als doel de achterliggende draagstructuur te inspecteren en op te meten.	
4.	Vaststellingen	
	Het gaat om een aanvankelijk vrijstaande kolom met kapiteel die in lokaal K0.03 nog zichtbaar is en gaaf bewaard is gebleven (cfr. DS 12, 13, 14, 15) maar op de achterzijde van deze kolom die zich in lokaal K0.05 bevindt, is het kapiteel weggekap't om de voorzetwand te kunnen plaatsen.	

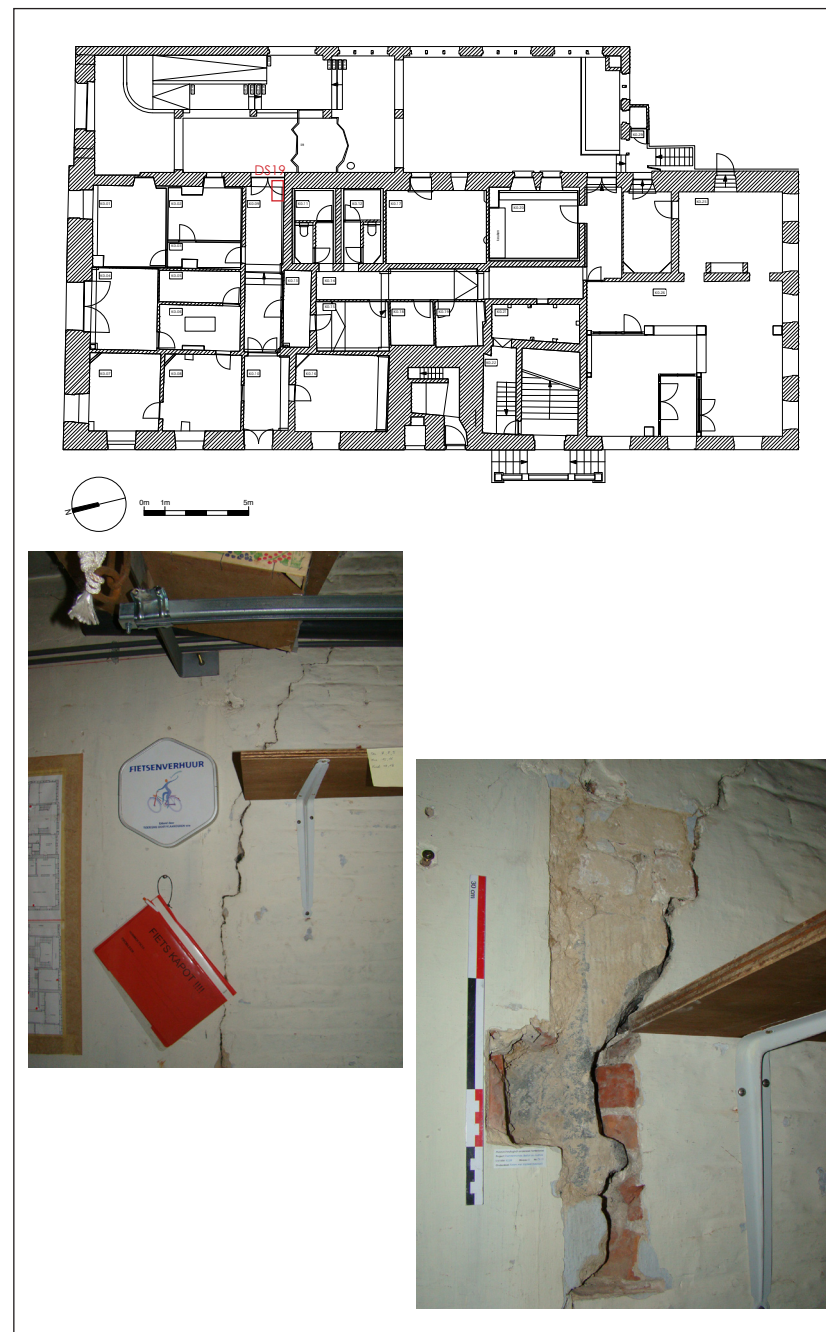
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.06
2.2.	Type	Destructieve sondering DS17 (westwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de voorzetwand met als doel de achterliggende kolom en kapiteel te inspecteren en op te meten.	
4.	Vaststellingen	
	Het gaat om een aanvankelijk vrijstaande kolom met kapiteel die in lokaal K0.08 nog zichtbaar is en gaaf bewaard is gebleven maar op de achterzijde van deze kolom die zich in lokaal K0.06 bevindt, is het kapiteel weggekap't om de voorzetwand te kunnen plaatsen.	

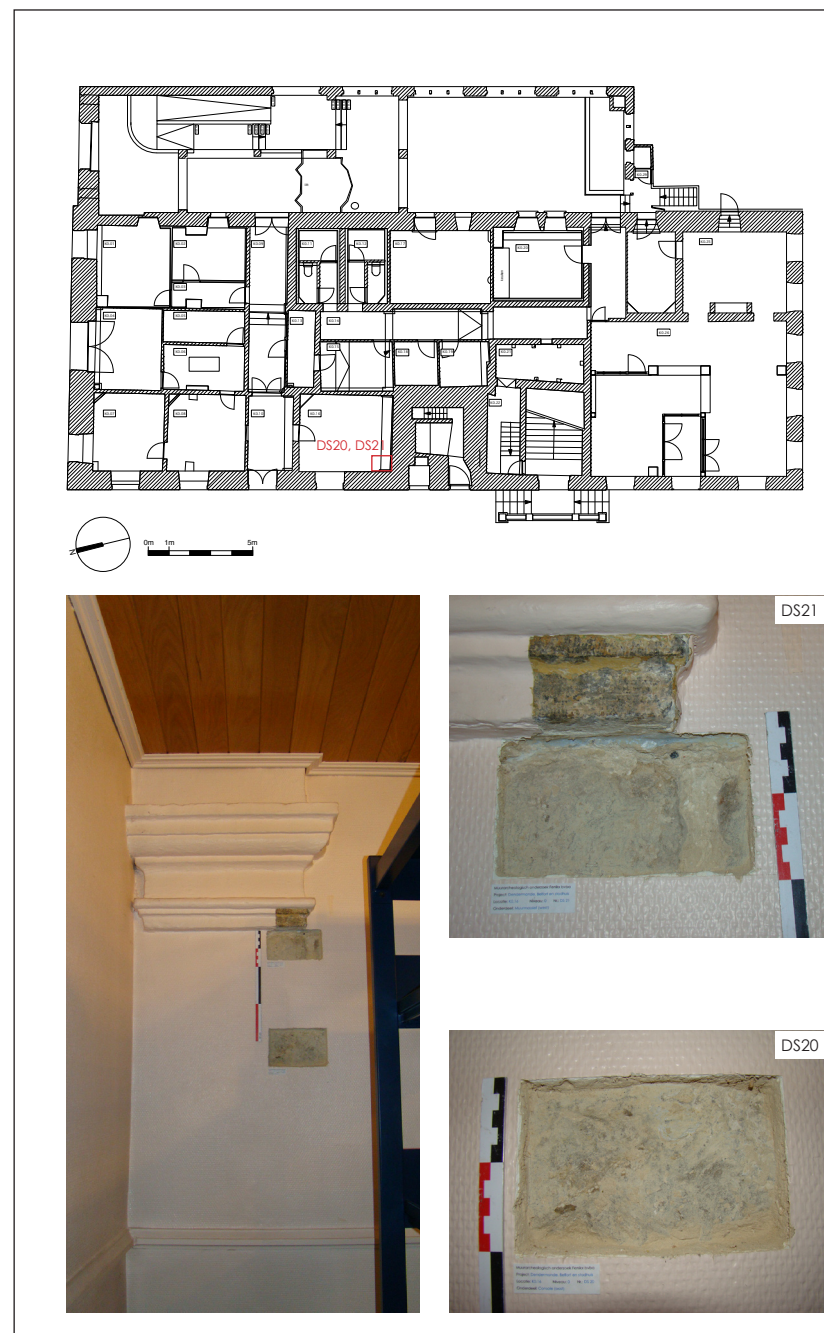
	TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN	
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.07
2.2.	Type	Destructieve sondering DS18 (westwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de pleisterlaag met als doel een achterliggende kolom en/of kapiteel te lokaliseren.	
4.	Vaststellingen	
	<p>In de muur is een afgekapte kapiteel in blauwe hardsteen aanwezig maar geen kolom. Boven het raam in K0.08 bevindt zich waarschijnlijk een gelijkaardig situatie.</p> <p>Op het kapiteel zijn twee pleisterpakketten (2,5 cm beige kalkpleister met een afwerkingslaag van 1 mm + 1,5 cm witte kalkpleister met een afwerking van 1 mm) aangebracht.</p> <p>In de lambrisering is een opening gemaakt waarachter het parement in natuursteen goed bewaard is. De buitengevel is vermoedelijk volledig in natuursteen opgetrokken.</p> <p>De schuin uitgewerkte noordoost hoek kon niet worden bemonsterd maar dient zeker onderzocht te worden tijdens de ontmanteling van het gebouw.</p>	

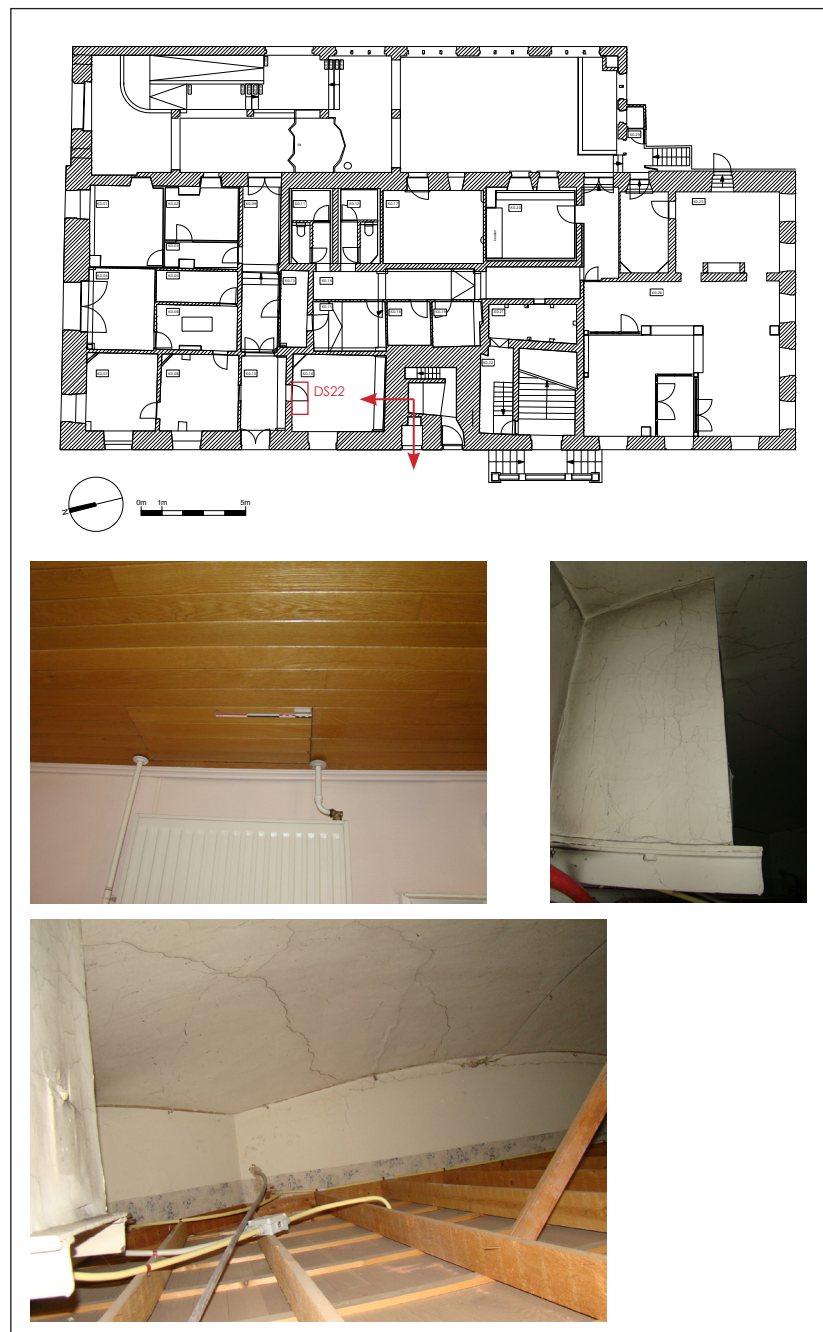
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.09
2.2.	Type	Destructieve sondering DS19 (zuidwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de pleisterlaag met als doel een achterliggende kolom en/of kapiteel te lokaliseren.	
4.	Vaststellingen	
	De restanten van een afgekapt kapiteel zitten ingemetseld in een later toegevoegde muur.	

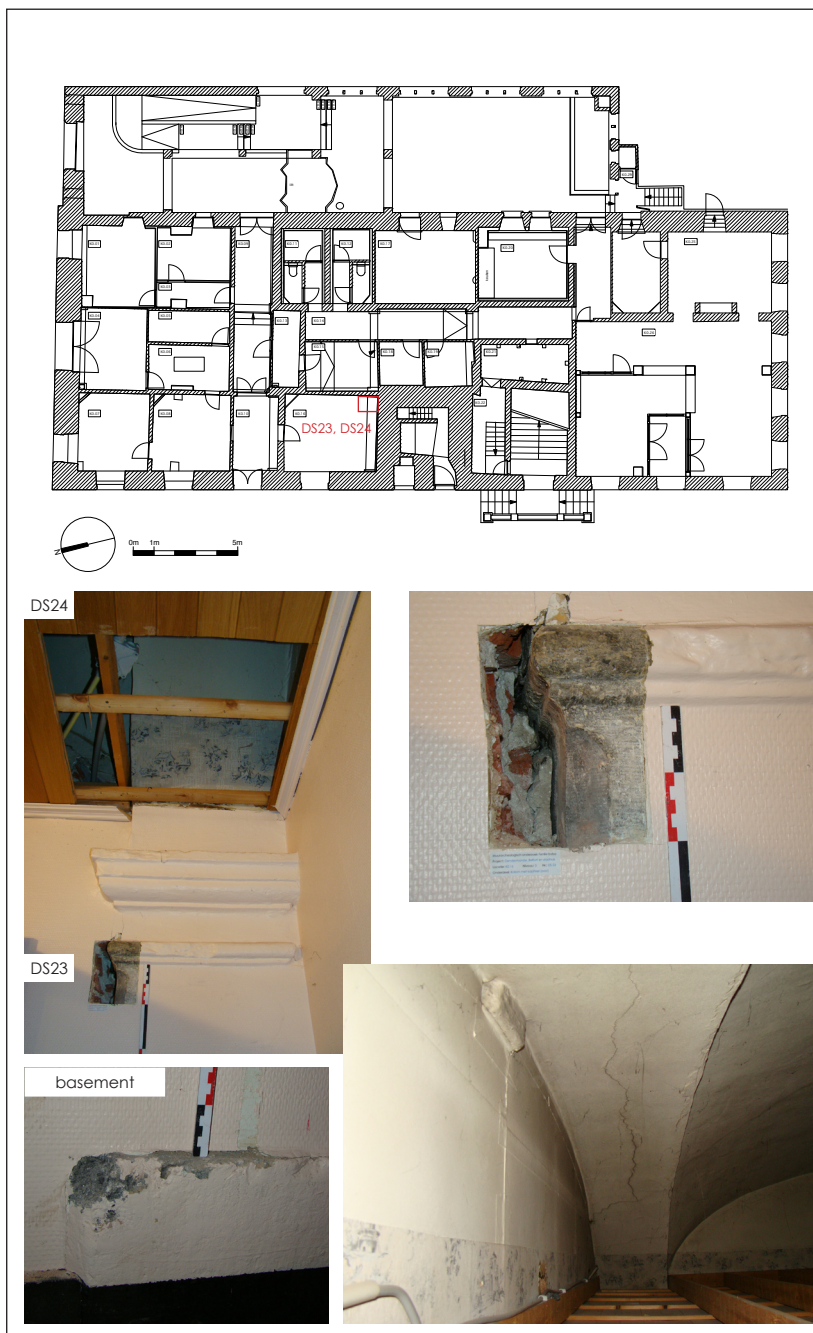
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.16
2.2.	Type	Destructieve sondering DS20 en DS21 (westwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de pleisterlaag met als doel een achterliggende kolom te lokaliseren.	
4.	Vaststellingen	
	In de muur is geen kolom aangetroffen. Het gaat hier bijgevolg om een console die volledig in de muur is ingewerkt (type 2). Ter controle is een tweede sondering uitgevoerd en daarin is het parement in natuursteen zichtbaar. De beige raaplaag is gemiddeld 1 tot 1,5 cm dik en de witte toplaag is ongeveer 3 mm dik.	

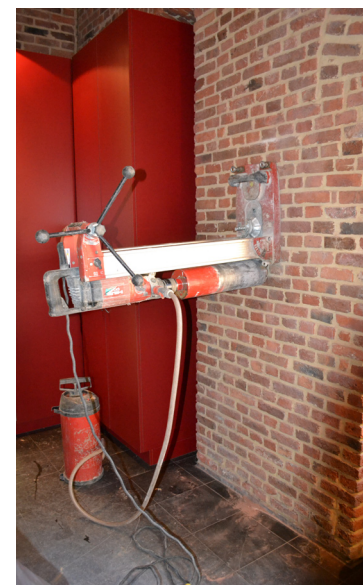
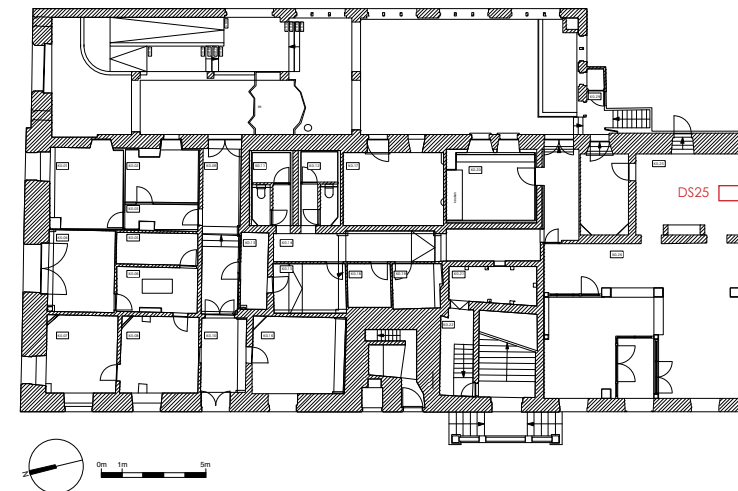
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.16
2.2.	Type	Destructieve sondering DS22 (noordwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Registreren van originele elementen boven het valse plafond via een luik.	
4.	Vaststellingen	
	<p>Boven de deur bevindt zich een afgekapte steunbeer of schouw-mantel, rustend op metalen profielen. Het is niet duidelijk of ze origineel is of wat de functie ervan is. Wat hieruit met zekerheid kan worden besloten is dat de huidige deur aanvankelijk niet bestaat door de aanwezigheid van dit volume waardoor het logisch lijkt dat deze ruimte via de belforttoren wordt ontsloten. Deze mogelijkheid dient na de asbestontmanteling verder te worden onderzocht.</p> <p>Het kruisgewelf is gepleisterd maar vertoont talrijke scheuren. De schuine aftimmering in de noordoosthoek loopt door boven het valse plafond.</p>	

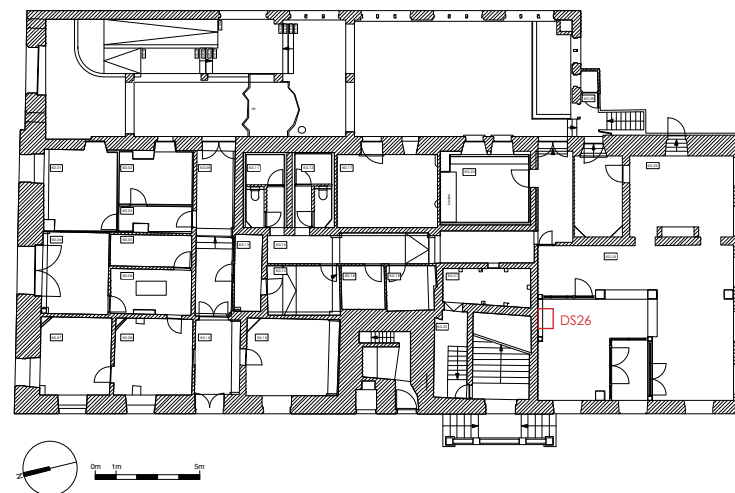
	TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN	
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.16
2.2.	Type	Destructieve sondering DS23 en DS24 (oostwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de pleisterlaag met als doel een achterliggende kolom te lokaliseren en registratie van originele elementen boven het vals plafond.	
4.	Vaststellingen	
	<p>De kolom tussen K0.16 en K0.15 is deels vrijgelegd. Het gaat hier om een losstaande kolom met kapiteel (type 1). Het basement is eveneens bewaard. De beige raaplaag is gemiddeld 1 tot 1,5 cm dik en de witte toplaag is ongeveer 3 mm dik.</p> <p>Doorheen de opening in het vals plafond is te zien dat de wand in asbestplaten doorloopt tot tegen het gewelf. In die wand is een opening waar nutsleidingen doorheen lopen. Met behulp van een endoscoop is vastgesteld dat de achterliggende wand (van de belforttoren) is gepleisterd. De ontmanteling van de asbestplaten dient met zorg te gebeuren zodat er geen schade ontstaat aan de achterliggende muur.</p>	

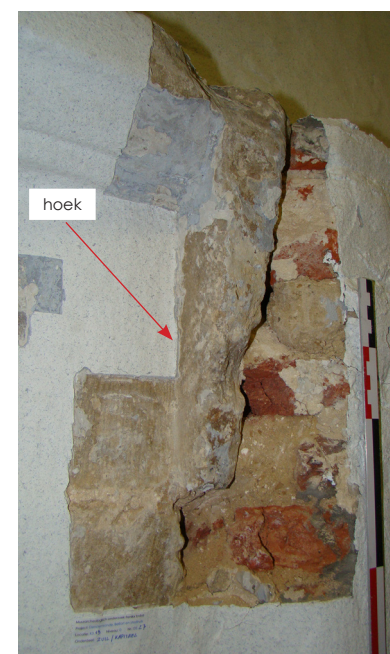
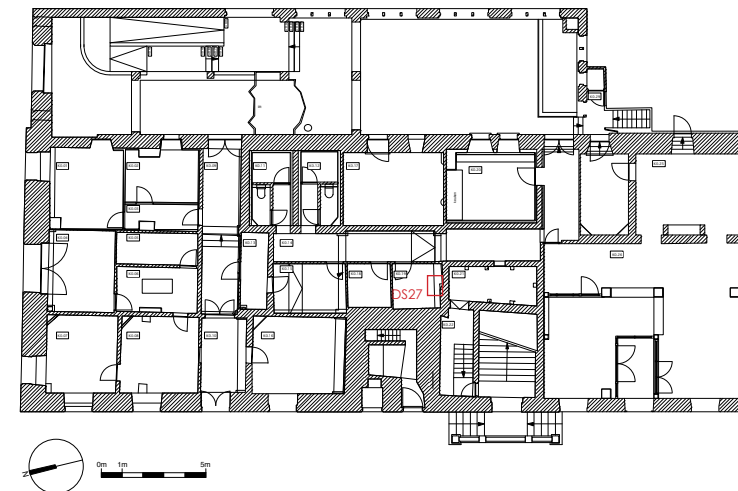
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.25
2.2.	Type	Destructieve sondering DS25 (zuidwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Met behulp van een kernboring (diameter 10 cm) de dikte van de voorzetwand bepalen.	
4.	Vaststellingen	
	De voorzetwand is 9 cm dik en bestaat uit een steense muur. De bakstenen van de achterliggende buitenmuur zijn in de langse richting gemetseld. Er is geen spouw tussen voorzetwand en buitenmuur.	

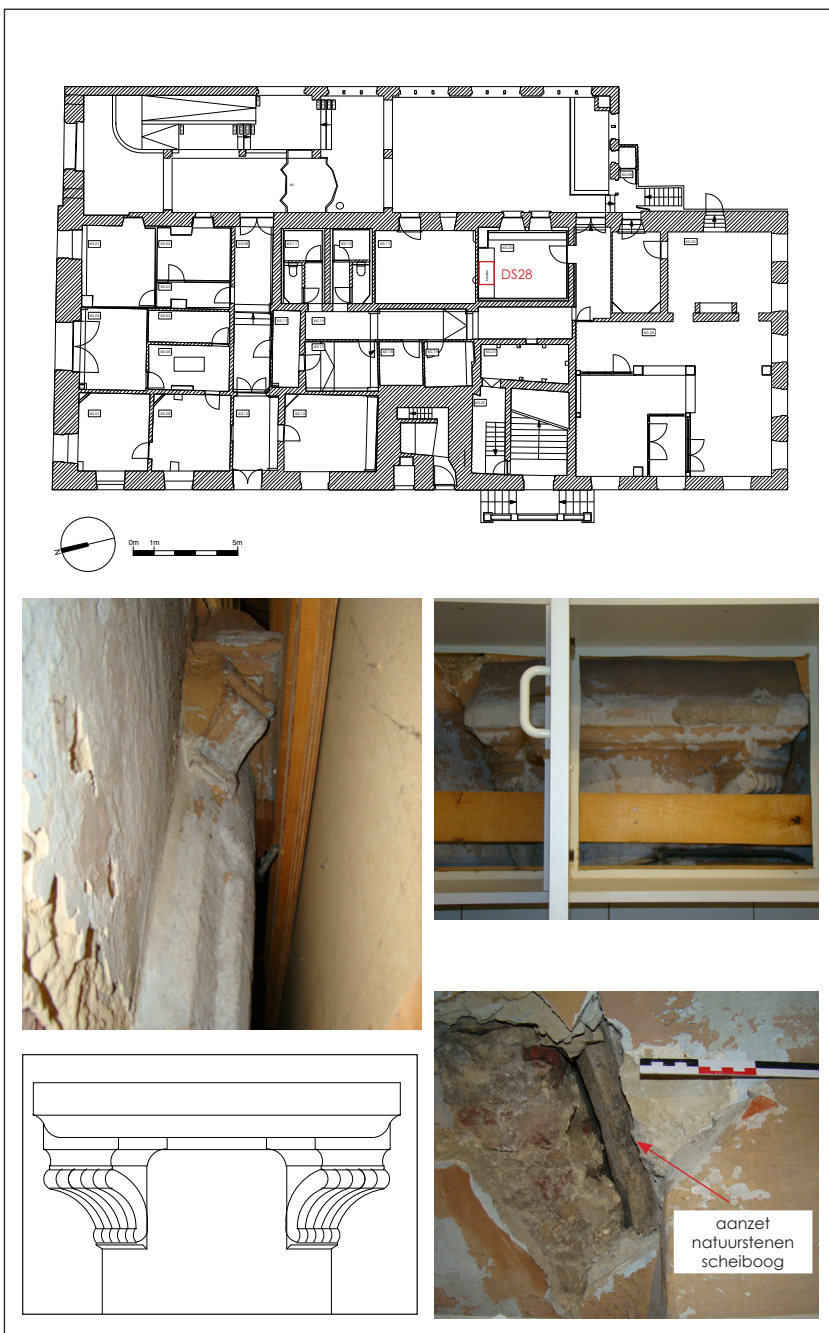
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.26
2.2.	Type	Destructieve sondering DS26 (noordwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Met behulp van een kernboring (diameter 10 cm) de dikte van de voorzetwand bepalen.	
4.	Vaststellingen	
	De voorzetwand is 9 cm dik en bestaat uit een steense muur. Tussen de voorzetwand en de achterliggende muur is een spouw van 1,2 cm.	

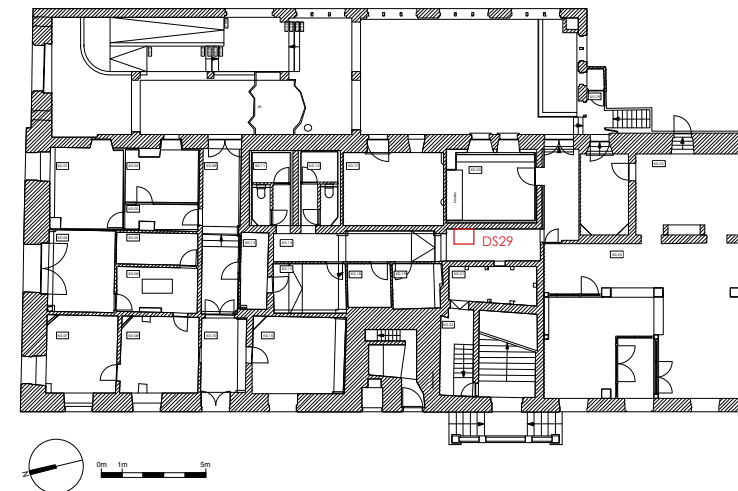
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.19
2.2.	Type	Destructieve sondering DS27 (zuidwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de pleister om zicht te krijgen op een oud kapiteel.	
4.	Vaststellingen	
	De zuil in deze ruimte is vermoedelijk een halfzuil en staat via een scheiboog in verbinding met de zuil in lokaal K0.20. De natuursteen van de zuil is aan de westzijde afgekap't maar aanvankelijk sluit een haaks stuk natuursteen aan op de zuil. Dit vormt een hoek van 90° met de zuil. Misschien kan dit erop wijzen dat deze zuil de hoek vormde van de lakenhalle, voor het belfort is gebouwd. Tegen de zuil is een muur aangebouwd die recenter is en vermoedelijk het bouwspoor vormt van het inbrengen van de belforttoren tegen de lakenhalle aan.	

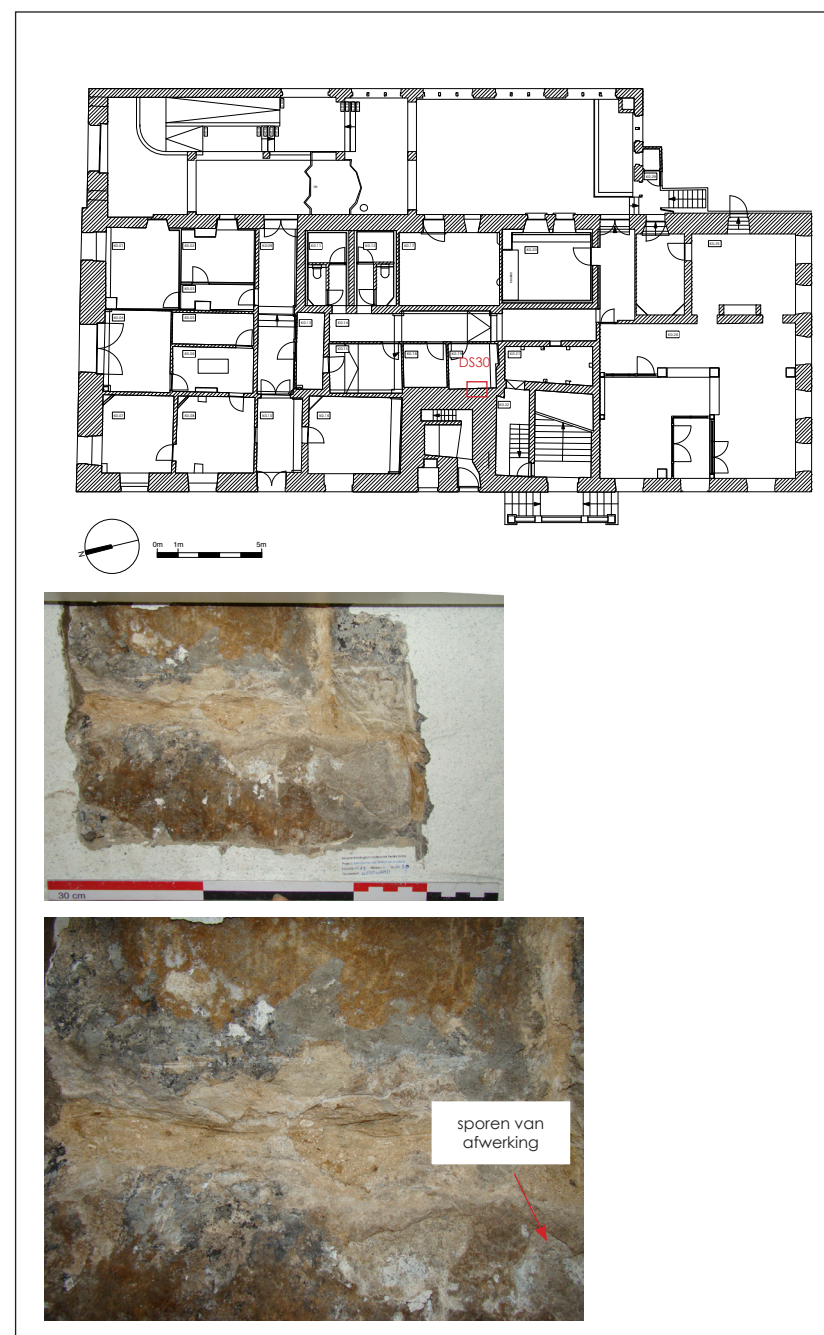
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.20
2.2.	Type	Destructieve sondering DS28 (noordwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de voorzetwand met als doel de achterliggende structuur te inspecteren en op te meten.	
4.	Vaststellingen	
	<p>Achter de keukenkasten is een zuil met kapiteel aanwezig. De afzaat (afschuining) bovenop het kapiteel is later toegevoegd. Boven het kapiteel is een deel pleister weggekap't waardoor de aanzet van de natuurstenen boog is vrijgelegd.</p> <p>De wand tussen K0.20 (keuken) en K0.23 (gang) bestaat uit twee steense muren van 9 cm dik met een spouw ertussen van 25 cm. De muur in K0.23 (baksteen met een kalkwitselpakket als afwerking, zie DS29) is ouder dan die aan de kant van K0.20 (snelbouwsteen).</p>	

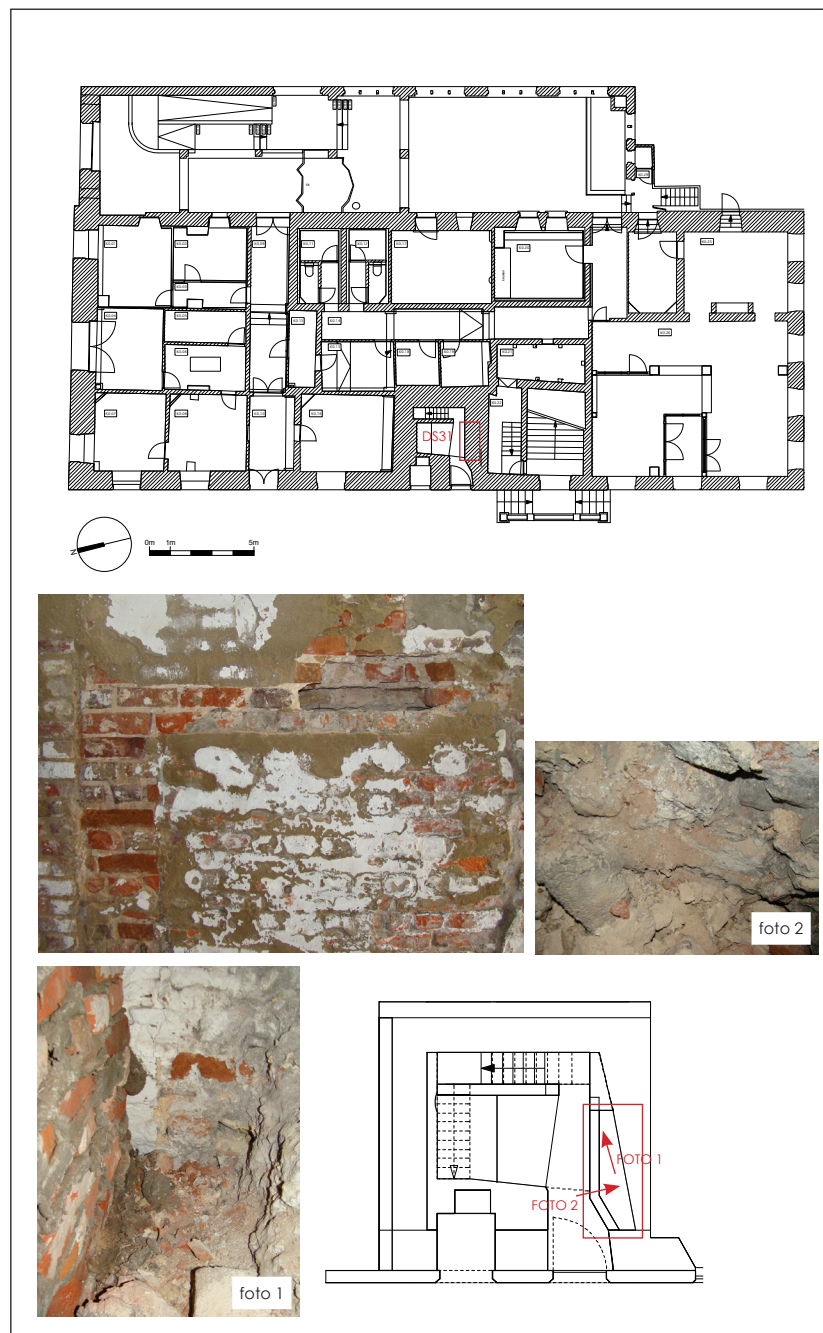
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.23
2.2.	Type	Destructieve sondering DS29 (oostwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de pleister om zicht te krijgen op het baksteenparement.	
4.	Vaststellingen	
	Het parement bestaat uit baksteen met daarop een pakket kalkwitsels.	

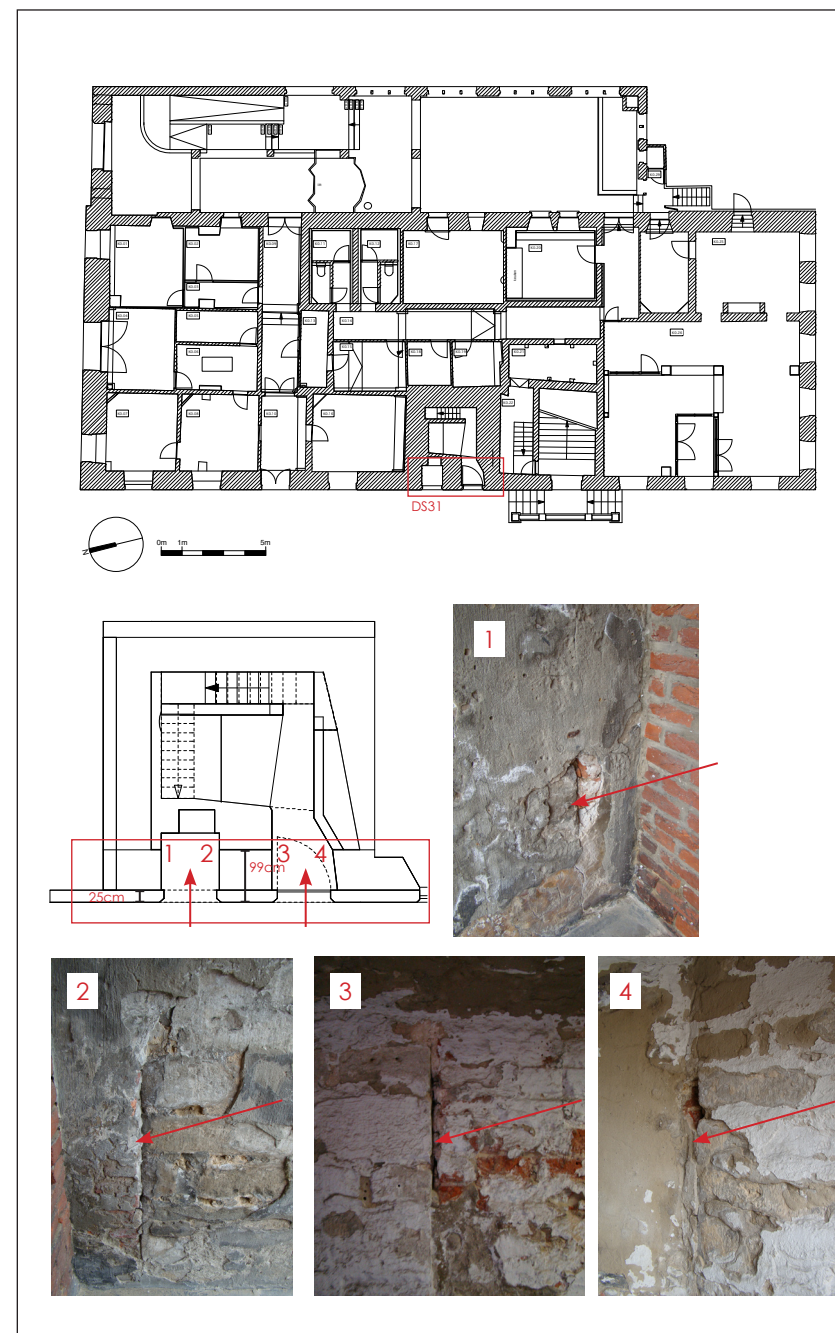
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Lokaal K0.19
2.2.	Type	Destructieve sondering DS30 (westwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de pleister om zicht te krijgen op het achterliggend metselwerk en de eventuele afwerking ervan.	
4.	Vaststellingen	
	Het parement bestaat uit natuursteen en er zijn sporen van kalkwitsels aanwezig maar dit pakket is zwaar aangetast door roet en vuil waardoor de kleur niet meer te bepalen is. De natuursteen in opgevoegd en gelegd met een beige kalkmortel.	

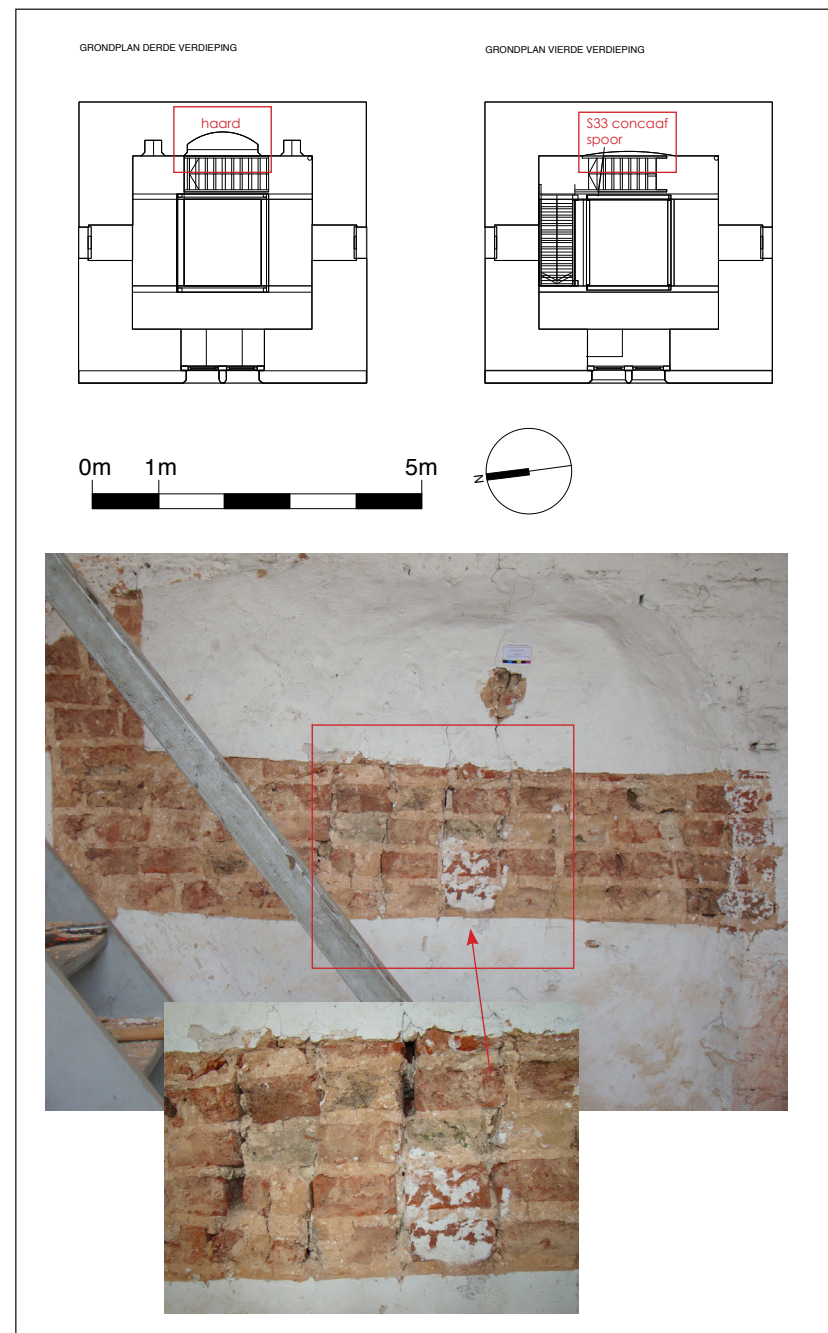
TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Belforttoren
2.2.	Type	Destructieve sondering DS31 (zuidwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de pleister om zicht te krijgen op het baksteenparement en verwijderen van enkele bakstenen om de achterliggende holte te kunnen beoordelen.	
4.	Vaststellingen	
	Het parement bestaat uit baksteen met een formaat van ca. 25 x 11,5 x 5,5 cm in roodbruine baksteen. De achterliggende holte is een onafgewerkte nis in natuursteen? die niet doorloopt tot tegen het plafond. Centraal in de nis is ca. 1.60 m hoog, ca. 2.66 m breed en ca. 52 cm diep.	

	TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN	
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU 0
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Belforttoren
2.2.	Type	Destructieve sondering DS32
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de cementbezetting om zicht te krijgen op enkele bouwnaden.	
4.	Vaststellingen	
	De wanden in natuursteen (voorgevel - westwand) van het belfort zijn ca. 99 cm dik en hebben een nieuw gevelparement van ca/ 25 cm dik. De bouwnaden zijn na verwijdering van de cementering goed waarneembaar. Deze sporen laten ook zien dat er aanvankelijk 2 toegangen zijn tot de toren.	

TECHNISCHE FICHE DESTRUCTIEVE SONDERINGEN		
1.	Situering onderzoek	
1.1.	Plaats	DENDERMONDE
1.2.	Monument	STADHUIS EN HISTORISCH BELFORT
1.3.	Algemene situering in monument	INTERIEUR - NIVEAU +3 EN +4
2.	Situering muursondering	
2.1.	Exacte situering in monument	Belforttoren
2.2.	Type	Destructieve sondering DS33 (oostwand)
3.	Vooropgesteld doel	
	Plaatselijk verwijderen van de pleister om zicht te krijgen op de achterliggende constructie. Hebben we op +4 te maken met een gelijkaardige haard als op +3?	
4.	Vaststellingen	
	Na het verwijderen van de pleister over een volledige horizontale strook van de concaaf spoor, is het duidelijk dat het achterliggend metselwerk centraal een opvulling vertoont ter hoogte van de schacht van de openhaard op de derde verdieping. Het spoor heeft dezelfde boogvormige afmetingen als de haard op de onderliggende verdieping maar niet dezelfde verfijnde afwerking aan de zijkanten. Er is ook geen duidelijke bouwnaad gevonden tussen de overgang van de wand en het concave spoor. Het is bijgevolg niet duidelijk of we hier te maken hebben met een openhaard of een nis of zelfs met de restanten van een uitpandig volume dat is afgekap't om de huidige trap in te brengen.	

[4]

VLOERARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

4. VLOERARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

4.1. METHODOLOGIE

Het vloerarcheologisch onderzoek is uitgevoerd om na te gaan of er onder de huidige vloerbekleding een oudere vloer aanwezig is. Op basis van de informatie uit het muurarcheologisch onderzoek is, in overleg met de ontwerpers van Erfgoed & Visie, de optimale locatie van de putten bepaald. Twee putten zijn gepositioneerd ter hoogte van een kolom en een zuil zodat – in het geval van de aanwezigheid van een oudere vloer – ook de overgang tussen vloer en sokkel kan worden geregistreerd. Een derde put is gesitueerd in de belforttoren ter hoogte van een bouwnaad tussen een oud muurmassief en een jonger muurdeel.

Eerst zijn de huidige vloertegels (put 1 & 2) en het beton (put 3) verwijderd met behulp van een drillboor. Vervolgens is de onderliggende grond manueel verwijderd. Deze bestond voornamelijk uit licht steenpuin en zand (putten 1 & 2) en een matig tot grof puinpakket in put 3. Vooraleer de grond af te voeren, is alles met de metaaldetector gescreend.

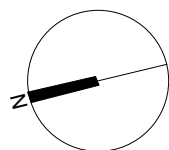
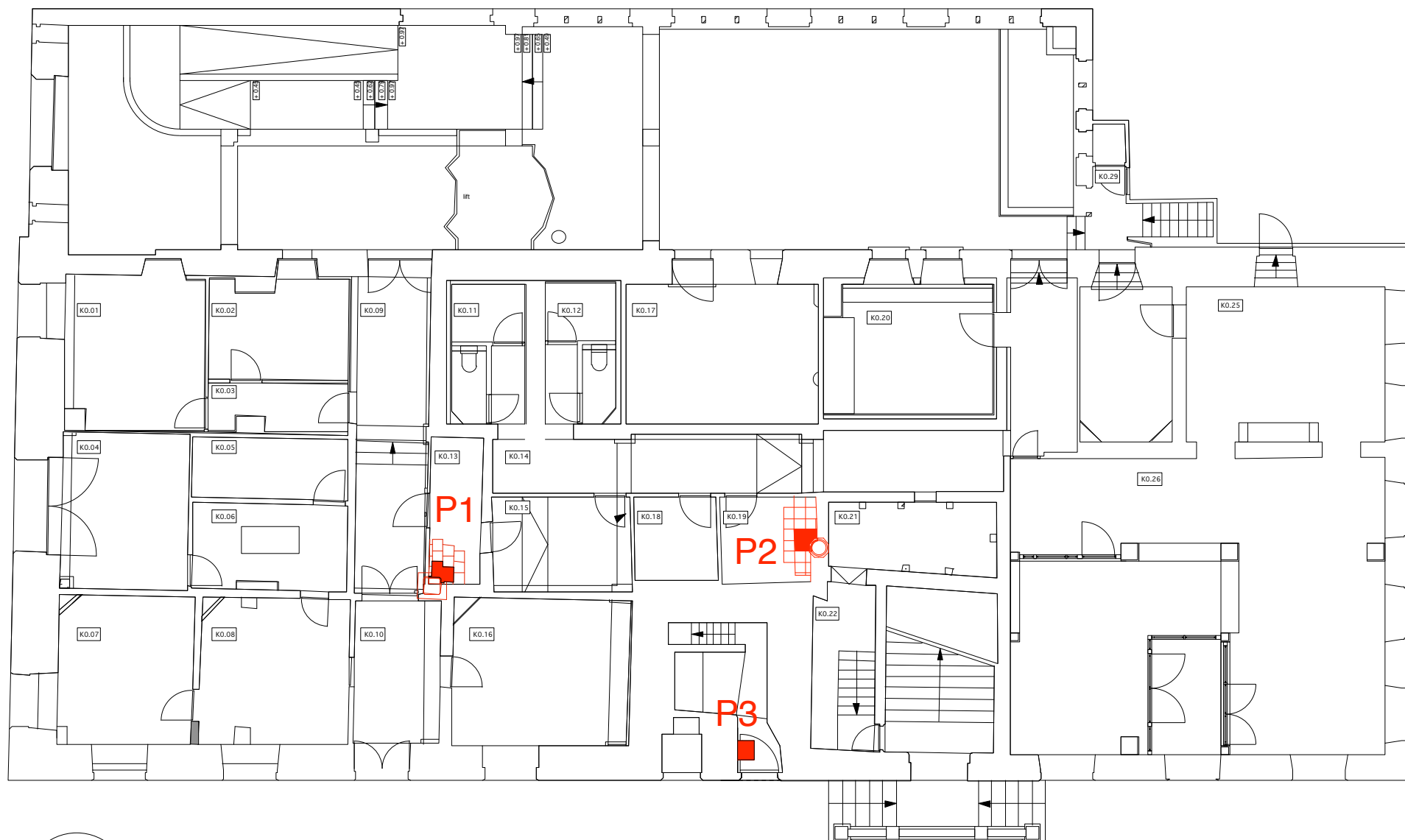
Alle sporen zijn geregistreerd op spoorfiches (zie hoofdstuk 8, bijlage sporenfiches), gedocumenteerd en gefotografeerd. De TAW-hoogte van de sporen is ingemeten. Gezien het gebouw in gebruik is, zijn de ingrepen beperkt tot het strikte minimum.

4.2. RESULTATEN PUT 1

Put 1 bevindt zich in lokaal K0.13 naast een vierkante kolom. Na het verwijderen van de huidige vloertegels (5,15 TAW) is een ophogingslaag aangesneden, bestaande uit een zandig pakket met daarin verspreid fijn tot grof puin. Ca. 3 cm boven de huidige vloer bevindt zich de aanzet van de sokkel van de zuil. De sokkel is volledig geregistreerd. De bovenste 15 cm van de fundering is eveneens vrijgelegd.

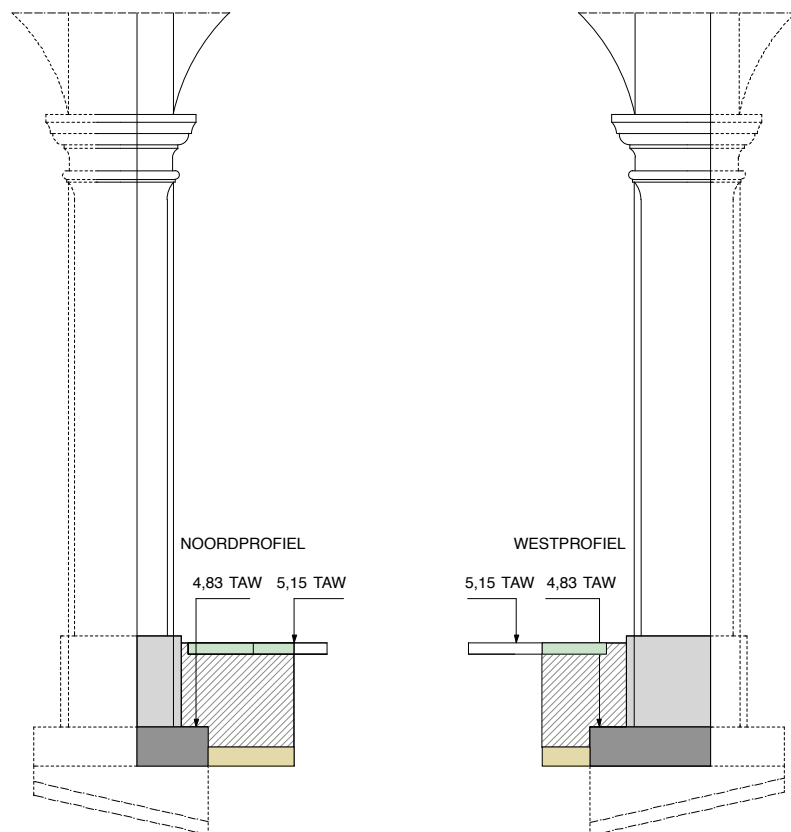

Sokkel van de kolom in lokaal K0.13 steekt nog amper 3 cm boven de huidige vloer uit

0m 1m 5m

LOCATIE PUT 1 , 2 & 3

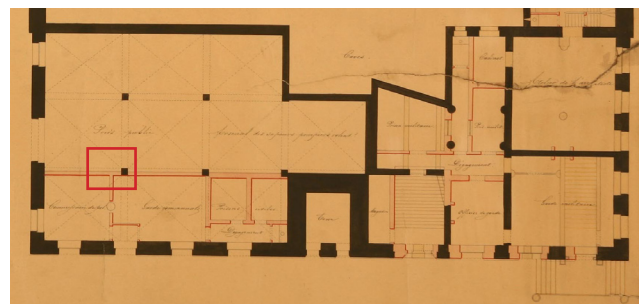
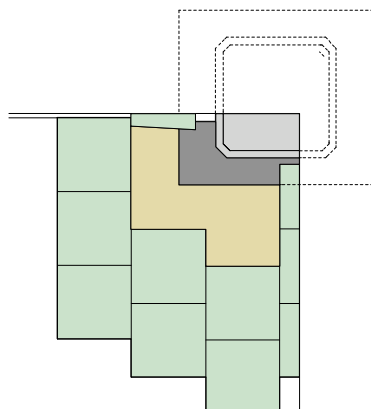

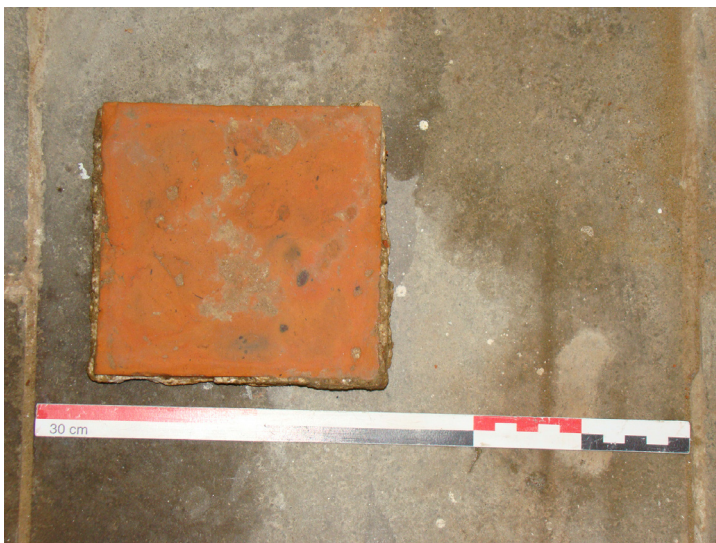
- HUIDIGE VLOERTEGELS
- METSELWERK
- FUNDERINGSMASSIEF KOLOM
- KOLOM
- OPHOGINGSPAKKET

0 10cm 50cm

PUT 1

Terracotta tegel uit put 1

Sokkel en funderingsmassief van de ronde zuil in put 2, S2

De fundering kraagt aan de oostzijde 11 cm en aan de zuidzijde 15 cm uit ten opzichte van de sokkel.

De sokkel bestaat uit blauwe hardsteen met een afschuining op de hoek en het oppervlak is gefrijnd. Ook de bovenzijde van de fundering is gefrijnd. De zij-kanten van de fundering daarentegen zijn grof bekapt. Een ouder vloerniveau is niet teruggevonden, noch sporen van aanhechting tegen de sokkel of de fundering. Mogelijk loopt het oude vloerniveau gelijk met de bovenzijde van de fundering van de zuil (4,83 TAW) of was de vloer op de fundering aangebracht. De muur aan de zuidzijde van de kolom is later ingebracht en tegen de kolom aan gemetseld. Deze muur is aangezet op de fundering van de kolom en kan met behulp van de historische plannen in 1866 worden gedateerd. Op dat ogenblik wordt eveneens de vloer opgehoogd gezien de uitkragende fundering zich net onder de huidige vloer bevindt en tot tegen de sokkel van de kolom is aangelegd.

De muur aan de oostzijde van de kolom is een nog latere toevoeging gezien deze op de huidige vloer is geplaatst.

In deze put zijn enkele fragmenten van vloertegels teruggevonden. Het gaat om rode terracotta tegels van 12 x 12 x 2 cm. De metaaldetector heeft geen metalen insluitsels geregistreerd.

4.3. RESULTATEN PUT 2

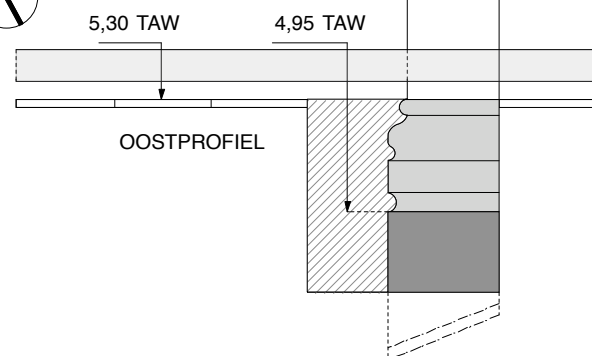
Put 2 is aangelegd in lokaal K0.19 ter hoogte van de natuurstenen zuil. Onmiddellijk onder de huidige vloer is tweede, bakstenen vloer (S1) aangetroffen (5,275 TAW). De bakstenen zijn in een onregelmatig verband gelegd en hebben een grootte van 17,5/18,5 x 8,5 x 4,5 cm. Mogelijk is dit de vloer die tijdens de neogotische verbouwing is aangelegd.

Onder de bakstenen vloer bevindt zich een zandig ophogingspakket, vermengd met puin. Bij het verwijderen van deze laag is de zandstenen sokkel van de zuil vrijgelegd, die een geprofileerde vorm vertoont. Plaatselijk is de sokkel verweerd

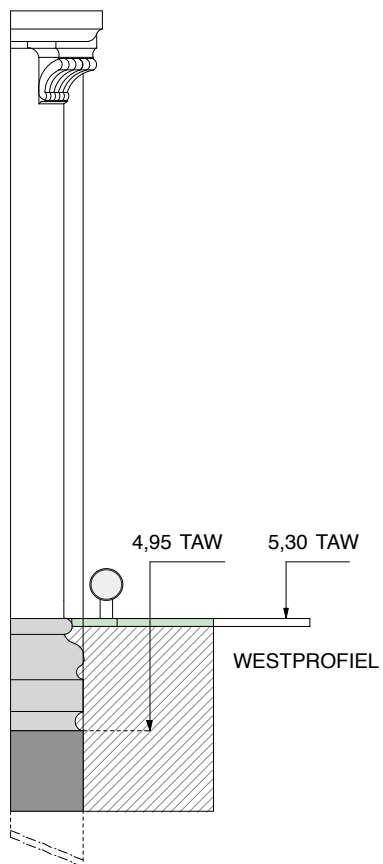
PUT 2

- HUIDIGE VLOERTEGELS
- METSELWERK
- FUNDERINGSMASSIEF KOLOM
- KOLOM
- OPHOGINGSPAKKET

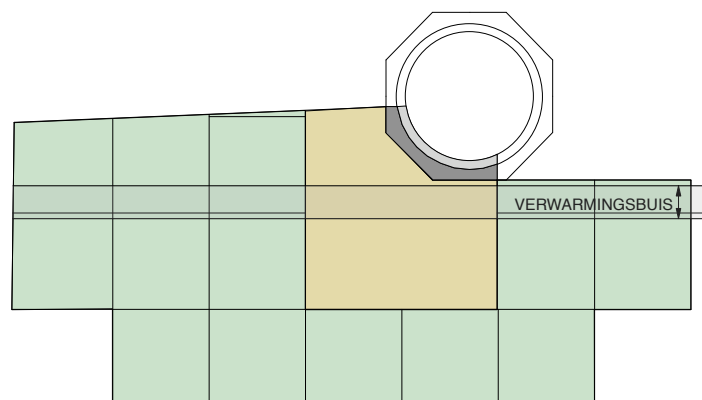
0 10cm 50cm

OOSTPROFIEL

WESTPROFIEL

VERWARMINGSBUIS

Verwijderen van betonvloer in put 3 met drillboor

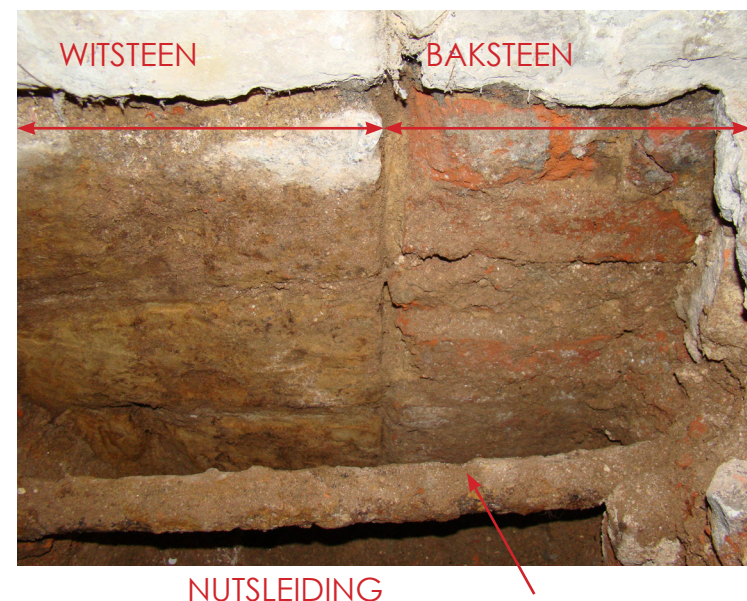
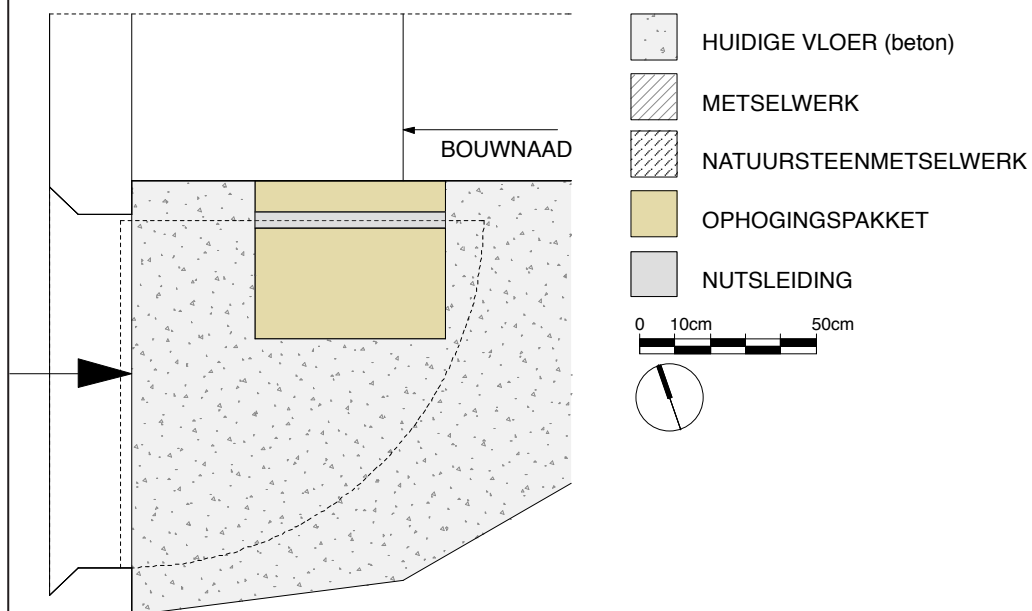
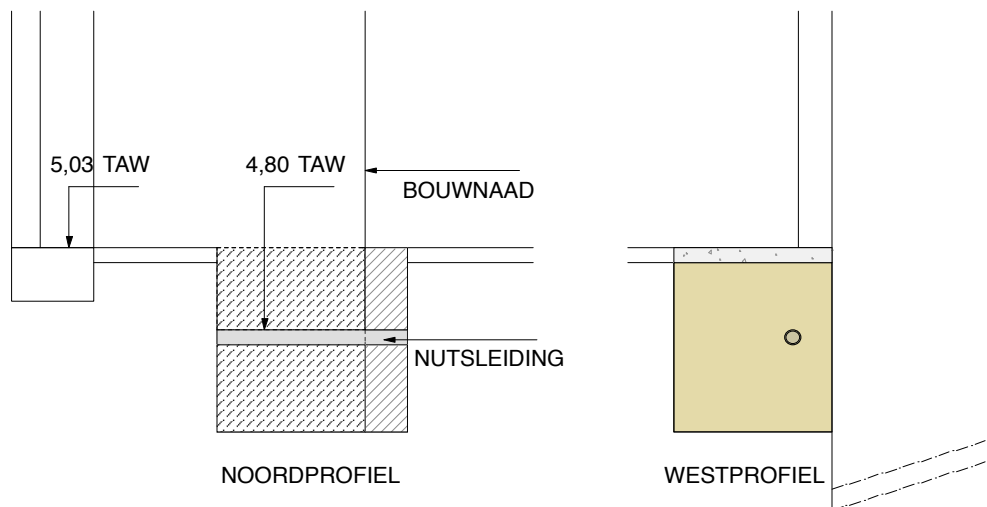
Fragmenten van terracottategels uit put 3

en is de scherpste van de profilering verloren gegaan. De oostzijde van de sokkel vertoont een haakse aanzet die wijst op een hoek in het gebouw. Deze aanzet is eveneens op het kapiteel geregistreerd. De schacht is 1,60 m van onder de voluten tot boven de eerste kraag van de sokkel. Op ongeveer 4,95 TAW is deze aanzet niet langer zichtbaar maar loopt de fundering verder in oostelijke richting. Ook hier is geen ouder vloerniveau aangetroffen maar kan deze mogelijk worden afgeleid van de aanzet van de fundering van de zuil (4,95 TAW). In deze put is geen archeologisch materiaal aangetroffen, ook de metaaldetector heeft geen metalen insluitsels geregistreerd.

4.4. RESULTATEN PUT 3

Put 3 bevindt zich in de belfortoren ter hoogte van een bouwnaad tussen twee muurmassieven (noordwand). Na het verwijderen van 4 cm beton (5,03 TAW) is een ophogingslaag aangesneden, bestaande uit een matig tot grof puinpakket. Ca. 23 cm onder de betonvloer bevindt zich een loden nutsleiding met een diameter van 4,5 cm (vermoedelijk een toe- of afvoer van de waterleiding). De bouwnaad tussen twee muurmassieven loopt verder door in de put. Het oudste muurmassief in zandsteenmetselwerk loopt verder door in de fundering. Het jongere muurmassief is opgetrokken in baksteen en heeft ook een fundering in baksteen. Deze baksteenmuur is met enige voorzichtigheid te linken aan het inbrengen van het secreet bij de bouw van het schepenhuis (ca. 1405). Er zijn geen verbredingen aangetroffen van funderingsmassieven. Een ouder vloerniveau is evenmin teruggevonden. Dit is niet ongevoerd gezien de beiaardklokken bij hun val in 1914 vermoedelijk aanzienlijke schade toebrachten aan de vloer. Na deze calamiteit uit de Eerste Wereldoorlog is er een betonnen vloer, zonder wapening, aangebracht op de gelijkvloerse verdieping van de toren. In deze put zijn enkele fragmenten van vloertegels teruggevonden. Het gaat om rode terracotta tegels van 11,5 x 11,5 x 3 cm. De metaaldetector heeft geen metalen insluitsels geregistreerd.

PUT 3

4.5. INTERPRETATIE

In de drie putten is geen ouder vloerniveau aangetroffen maar zijn wel de sokkels van de kolom in blauwe hardsteen en de zandstenen zuil vrijgelegd (put 1 & 2). De bovenzijde van de fundering van de putten 1 en 2 is geregistreerd en daaruit kan afgeleid worden dat het vloerniveau van de lakenhalle zich ongeveer op 4,83 TAW heeft bevonden. Dit vloerniveau gaat samen met de vierkante kolommen die minstens een tweede fase van het gebouw vertegenwoordigen. Het vloerniveau dat gelinkt kan worden aan de oudere zuilen bevindt zich op ongeveer 4,95 TAW.

Het oorspronkelijke vloerniveau van de belforttoren is niet gekend.

[5]

OVERZICHT BOUWFASEN

5. OVERZICHT VAN DE BOUWFASEN

Op basis van de informatie uit het historisch onderzoek, het vloer- en muurarcheologisch onderzoek is een relatieve datering uitgezet voor de lakenhalle, schepenhuis en belforttoren.

De belangrijkste fasen zijn ingekleurd. Het gaat om de oudste fase 1350 van de bouw van de lakenhalle, de fase 1377 van de bouw van het belfort, fase 1405 van de bouw van het schepenhuis, de 17e eeuwse fase, de 19e eeuwse fase, de wederopbouwphase 1920 en de eind 20e eeuwse fase.

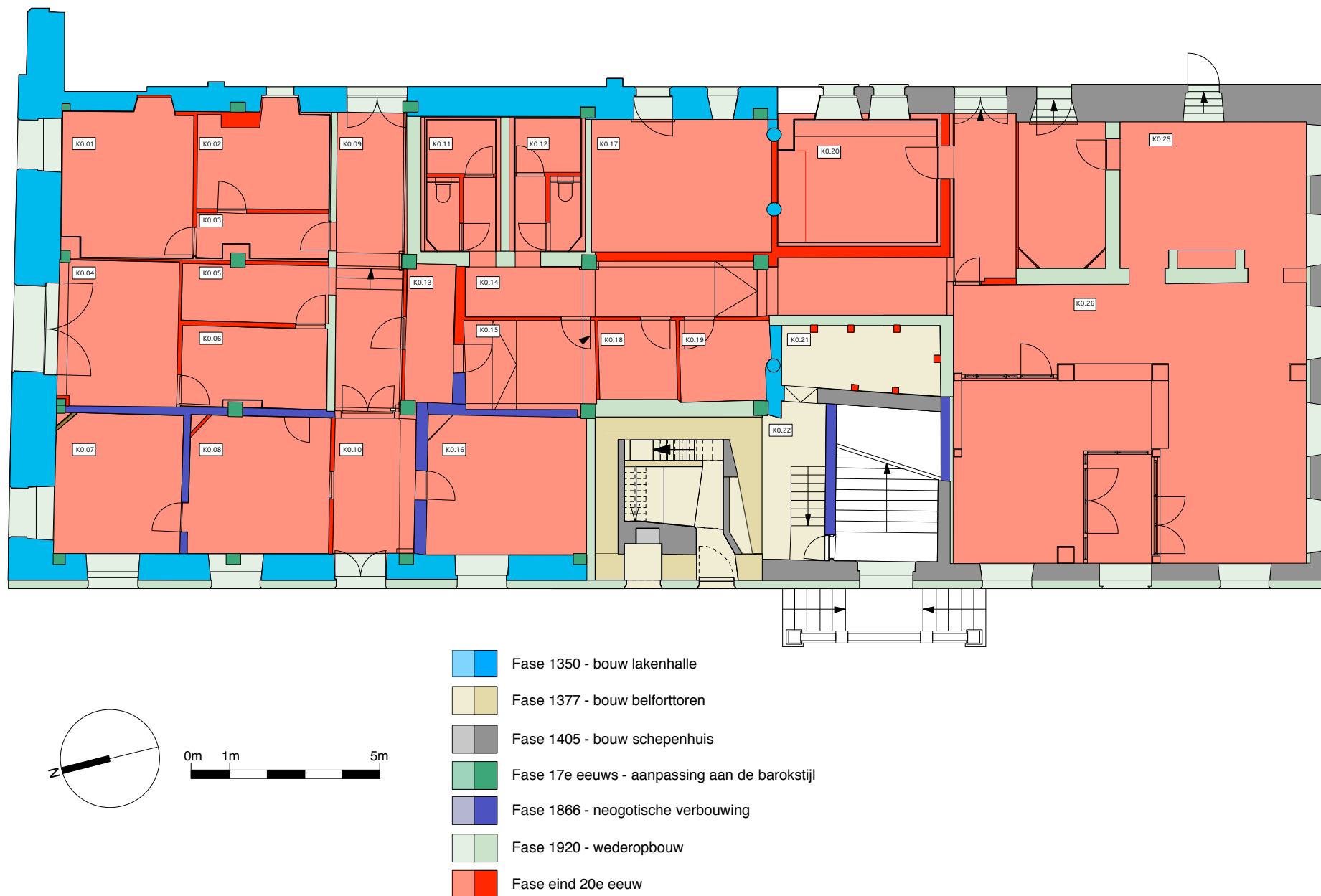
Van de fase 1350, de oprichting van de lakenhalle, is nog weinig bewaard gebleven.

De vierkante kolommen kunnen gelinkt worden aan verschillende verbouwingscampagnes. Gezien de strakke stilistische kenmerken van de kolommen is het aanneembaar dat ze ingebracht zijn bij de 17de eeuwse aanpassing aan de barokstijl.

Hieronder volgen de plannen met inkleuring van de verschillende fasen.

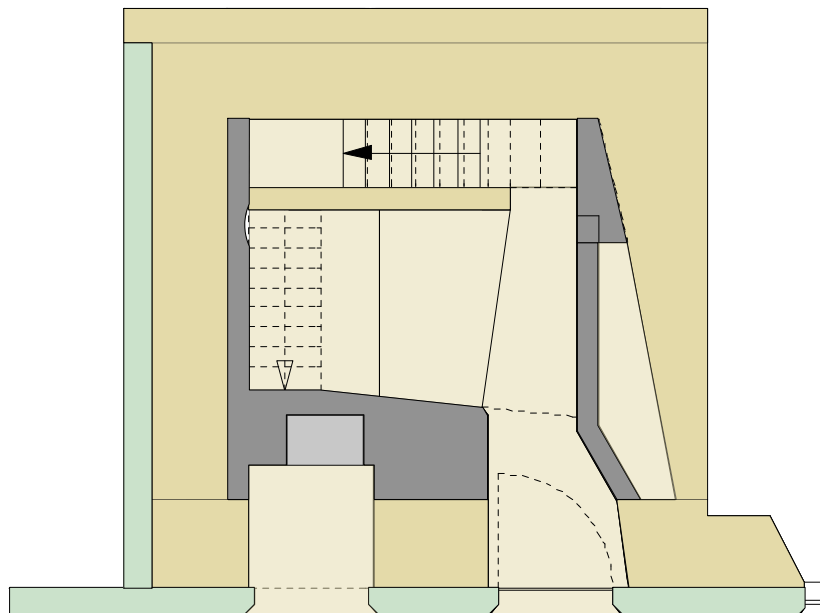
5.1. BOUWFASEN VOORMALIGE LAKENHALLE EN SCHEPENHUIS

68

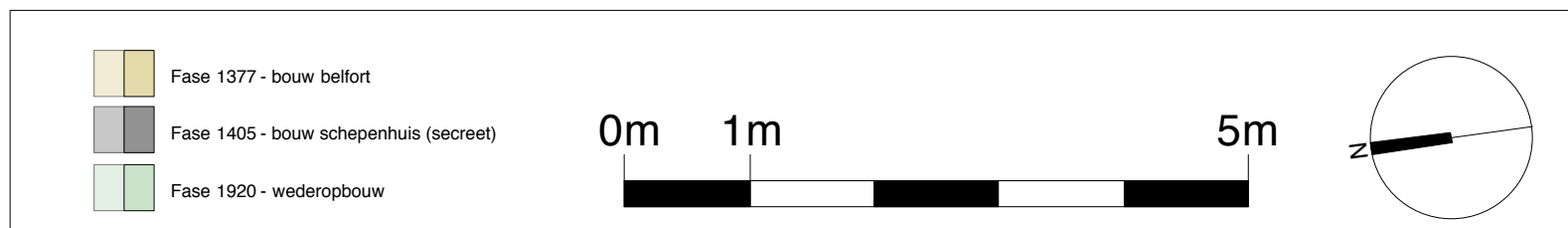
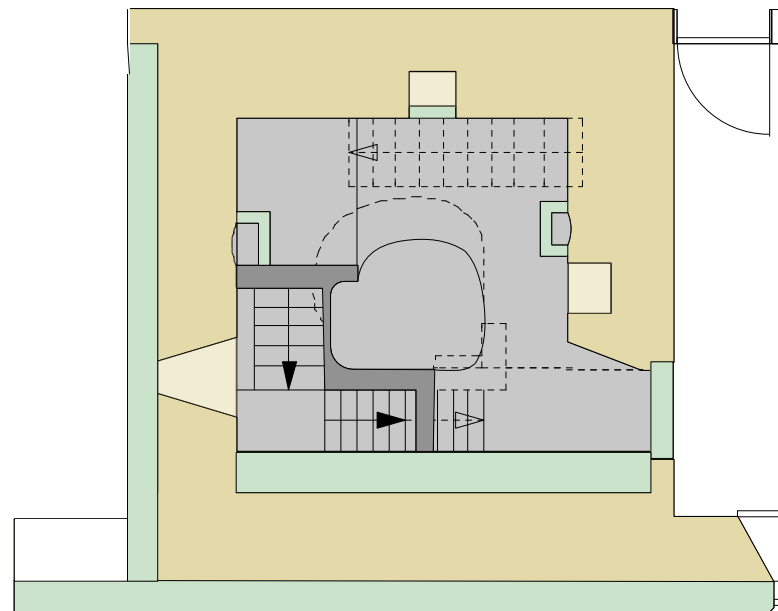

5.2. BOUWFASEN VAN DE BELFORTTOREN

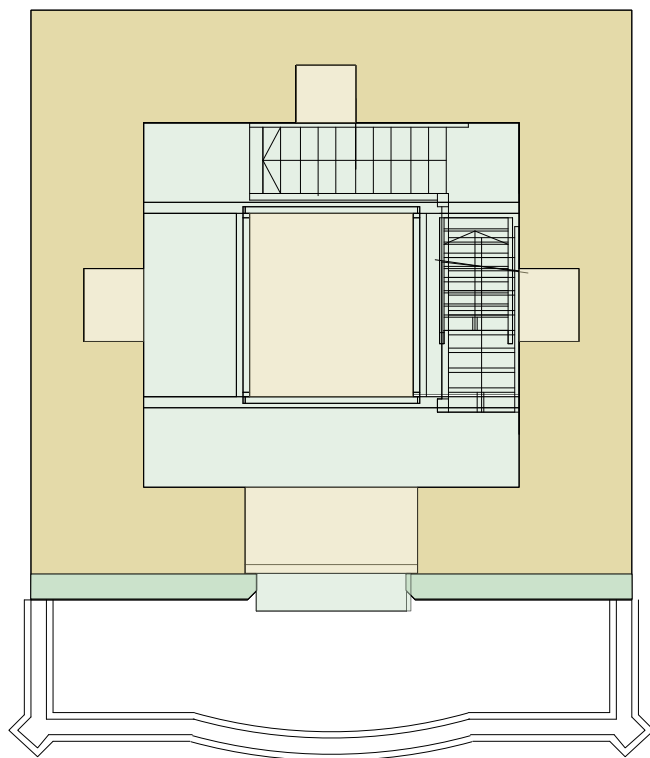
GRONDPLAN GELIJKVLOERS

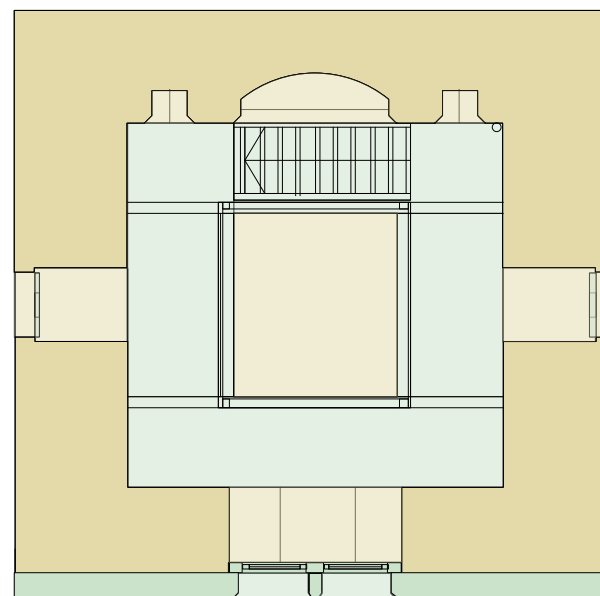
GRONDPLAN EERSTE VERDIEPING

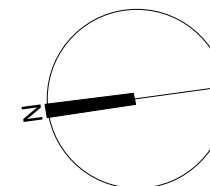
GRONDPLAN TWEEDE VERDIEPING

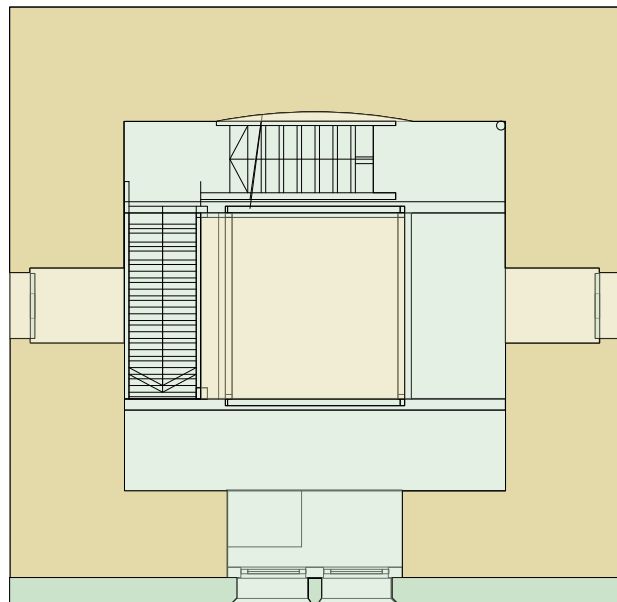
GRONDPLAN DERDE VERDIEPING

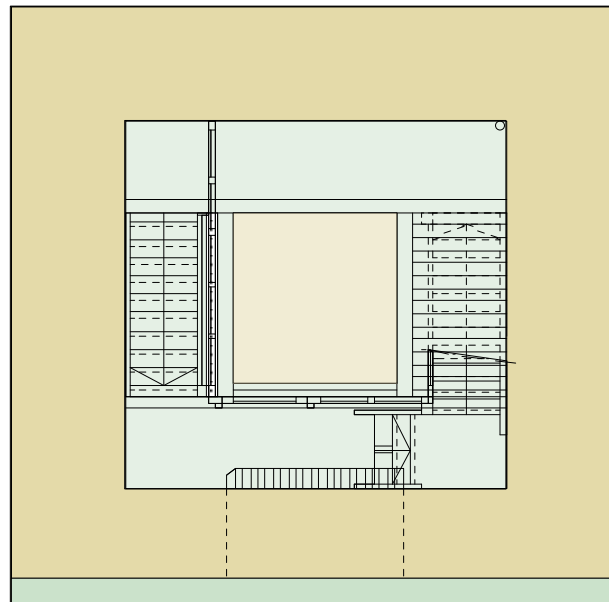
- Fase 1377 - bouw belfort
- Fase 1405 - bouw schepenhuis (secreet)
- Fase 1920 - wederopbouw

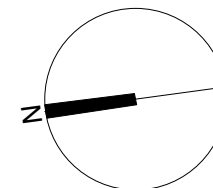
GRONDPLAN VIERDE VERDIEPING

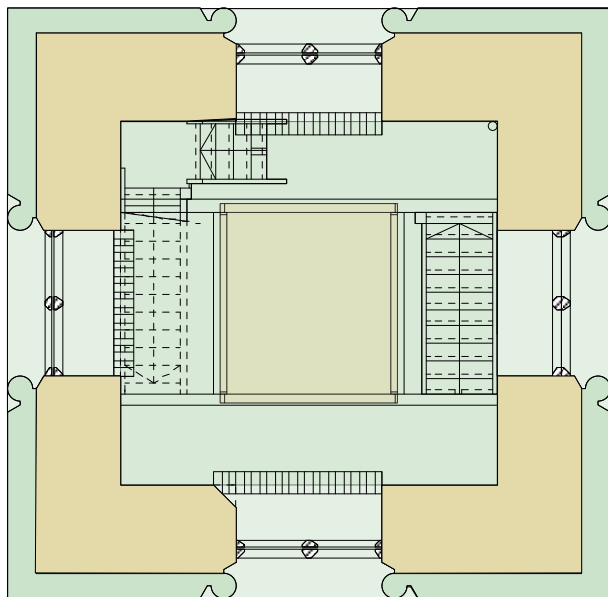
GRONDPLAN VIJFDE VERDIEPING

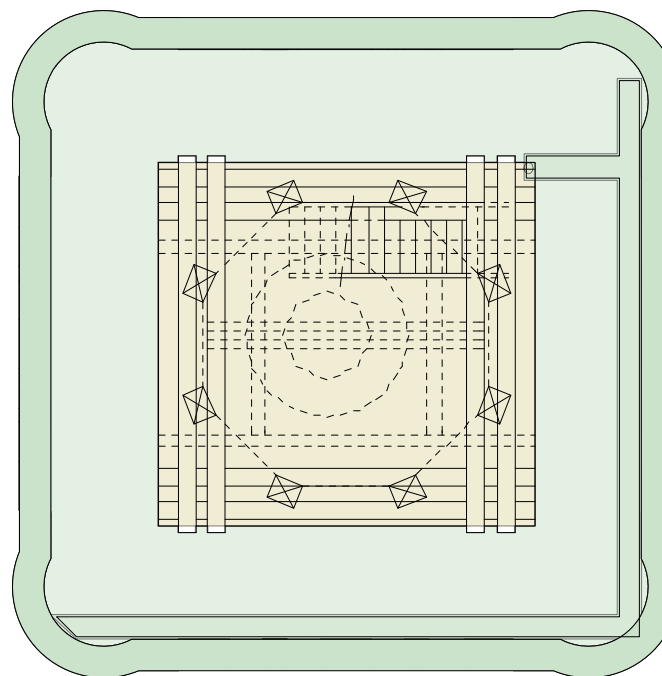
- Fase 1377 - bouw belfort
- Fase 1405 - bouw schepenhuis (secreet)
- Fase 1920 - wederopbouw

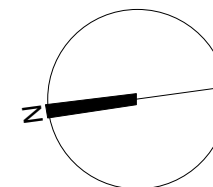
GRONDPLAN ZESDE VERDIEPING

GRONDPLAN ZEVENDE VERDIEPING

- Fase 1377 - bouw belfort
- Fase 1405 - bouw schepenhuis (secreet)
- Fase 1920 - wederopbouw

[6]

BESLUITVORMING

6. BESLUITVORMING

6.1. VOORMALIGE LAKENHALLE EN SCHEPENHUIS

Gezien het verkavelen van de grote open ruimte van de voormalige lakenhalle in kleine lokalen is de ruimtelijke kwaliteit volledige verloren gegaan. Gezien de belangrijke erfgoedwaarde van deze ruimte is het aan te bevelen om deze markante ruimte te herstellen door alle tussenwanden te verwijderen en de kruisgewelven, kolommen, pilasters en consoles vrij te maken.. Na het strippen van alle toevoegingen kan een evaluatie gemaakt worden van de toestand van de kapitelen die op enkele plaatsen weggekapt zijn. Om het totaalbeeld te vrijwaren, zal het vermoedelijk noodzakelijk zijn om plaatselijk herstellingen/reconstructies uit te voeren aan de kolommen en kapitelen.

Ook de nog resterende ronde zuilen dienen op dezelfde manier te worden behandeld en getoond. Er stelt zich wel het probleem van het niveau van de vloer die samengaat met de kolommen. Om de volledige kolom met zijn basement te tonen, is het noodzakelijk om het huidige vloerniveau aanzienlijk te verlagen. Mogelijk is dit economisch niet verantwoord waardoor een alternatief zich opdringt. Een plaatselijke uitgraving rond de kolommen en pilasters kan reeds voldoende zijn om de oorspronkelijke hoogte van de kolom met zijn basement te suggereren.

De ruimte kan dan vervolgens geschilderd worden in een historisch verantwoord kleurenschema (cfr. kleurhistorisch onderzoek). Het voormalig schepenhuis is nog zwaarder aangepakt dan de zone van de lakenhalle. De belangrijkste erfgoedwaarden zijn weggestopt in ontoegankelijke ruimtes zoals de elektriciteitscentrale (K0.17) of in bergingen (o.a. in lokaal K0.19) en achter keukenkasten (lokaal K0.20). Het is van substantieel belang dat bij de renovatie hiermee rekening wordt gehouden en dat deze erfgoedwaarden opnieuw getoond worden.

6.2. BELFORTTOREN

Voor de belforttoren is het belangrijk dat de consoles opnieuw hun functie krijgen en dat de houten structuur opnieuw gesimuleerd wordt. Het parcours doorheen de toren met steile houten trappen zal op een hedendaagse manier moeten gebeuren gezien er onvoldoende gegevens zijn om de oorspronkelijke circulatie te reconstrueren en bovendien zijn steile ladders niet haalbaar in een toren die voor het publiek ontsloten wordt. De stenen trappen kunnen behouden blijven. Het secreet dient opnieuw te worden hersteld en de toegang via de eerste verdieping van het schepenhuis moet worden opengemaakt. Op die manier kan het publiek deze ruimte bezoeken. De kokers kunnen best verwijderd worden zodat de concave uithollingen zichtbaar worden.

Het is hierbij ook van belang dat het gewelf van het secreet niet hersteld wordt als reminiscentie aan de grote brand van 1914 waarbij de klokken naar beneden vielen. De vloer daartegen kan om praktische- en veiligheidsredenen wel hersteld worden.

Bij het inbrengen van een nieuwe circulatie dient de open haard op de derde verdieping in ere te worden hersteld en opnieuw zichtbaar te worden gemaakt. Momenteel blokkeert de steektrap de zichtbaarheid van deze haard. Om reden van stabiliteit is het concave spoor op de vierde verdieping niet verder opengemaakt. Tijdens de renovatiewerken kan deze nis gecontroleerd worden opengemaakt en vervolgens geëvalueerd.

Alle overbodige toevoegingen (oude nutsleidingen, ijzeren staven,...) worden verwijderd en de gaten ingevuld met kalkmortel.

Het interieur kan vervolgens opnieuw worden afgewerkt met een dunne traditionele kalkverf (cfr. kleurhistorisch onderzoek).

[7]

BIJLAGE KERNBORINGEN

contactpersoon : ir. Géraldine Welvaert
telefoon : 09/326 86 32
email : geraldine.welvaert@gma-nv.com
plaats : Zelzate
datum : 18 april 2012
uw kenmerk : -
ons kenmerk : ORGMA1201219/ids
cc

FENIKX BVBA
Weststraat 129H
9940 Sleidinge

Onderwerp : Beproeversverslag proeven op kernen

Geachte Mevrouw, Geachte Heer,

In bijlage treft u de resultaten aan van proeven uitgevoerd op kernen.

Opdrachtgever : FENIKX BVBA
Weststraat 129H
9940 Sleidinge

Werk : Dendermonde, Belfort

Datum monsternamen door onze diensten : 20/03/12

Uitgevoerde proeven :
- druksterkte volgens NBN EN 12390-3 (*)
(*) deze proeven zijn Belac-geaccrediteerd

ir. Géraldine Welvaert
Technisch verantwoordelijke

Dhr. Van Voorhies
Afgelaten Bestuurder

Hoofdzetel:
INDUSTRIEPARK ROSTEYNE 1
9060 ZELZATE
Tel. 09 326.86.30
Fax 09 326.86.31

BTW/TVA BE 0878.887.702
RPR/RPM GENT

KBC 737-0171477-24
IBAN: BE817370 1714 7724
BIC: KREDDEBB

FORTIS 001-4785412-90
IBAN: BE340014 7854 1290
BIC: GEBABEBB

ATLASSTRAAT 4
8680 KOEKELARE
Tel. 051 58.09.51
Fax 051 58.09.58

E-mail: info@gma-nv.com

www.gma-nv.com

1. De opgegeven resultaten hebben uitsluitend betrekking op de vermelde beproefde objecten.
2. Bijhoudend verslag mag niet gereproduceerd worden, behalve in volledige vorm, zonder de schriftelijke toestemming van het beproevingslaboratorium.

Werk : Dendermonde, Belfort

Opdrachtgever : FENIKX BVBA

KERNBORING

1. Locatie

Binnen in het dienstencentrum

2. Omschrijving

afmetingen : diam 113mm
aantal : 2
gebruikte toestel : Hilti - zie foto

De kernen zijn afgegeven aan de opdrachtgever

Werf : Dendermonde, Belfort

Opdrachtgever : FENIKX BVBA

PROEVEN OP KERNEN

1. Locatie

In toren van het Belfort

2. Omschrijving

afmetingen : diam 70mm
aantal : 5 (enkel drukproef op kernen 3 en 5 uit te voeren, de andere zijn niet stabiel genoeg om een deel uit te zagen)
kenmerk kernen : kern 1 – verdiep 6 zuid
: kern 2 – verdiep 4 oost
: kern 3 – verdiep 3 west
: kern 4 – verdiep 2 noord
: kern 5 – verdiep 2 oost
bewaarijze in het labo : in werfomstandigheden
datum voorbereiding : 10/04/12
datum uitvoering drukproeven : 10/04/12
aard materiaal : baksteen
gegevens wapening : -

kern nummer	datum vervaardiging	visueel onderzoek proefstuk (1)	volumegewicht [kg/m ³]
kern 3	-	4 - 5	1790
kern 5		5	1800

kern nummer	hoogte proefstuk na rectificatie [mm]	doorsnede proefstuk [mm ²]	breuk-belasting [kN]	breuk-spanning [N/mm ²]
kern 3	68,5	3783	55,2	14,6
kern 5	67,6	3783	23,8	6,3

(1) 1 : gesloten staat 2 : open 3 : grindnest(en)
4 : met holten 5 : barsten 6 : met bewapening(en)
7 : segregatie 8 : bijgewerkt met mortel 9 : afbrokkeling op de omtrek

[8]

SPORENFICHES

SPOORFORMULIER VLOER		PROJECT: DEN-12-BEL		SPOORNR.		1
Datum: 10 mei 2012		Uitvoerder: Marjolein Deceuninck		Putnr: 2		
Omschrijving: Vloer				Vlaknr:		

T.A.W.-hoogte	5,275 TAW	Diepte	
Oversneden door		Gelijk aan	
Oversnijdt		Gelijktijdig met	
Licht tegen	Zuil en invulmuur	Licht onder	huidige vloer
Oriëntatie		Vorm	
Tekening nummer		Coupe	
Vondstnummer		Staalnummer	

ALGEMEEN:							
X	vlak		profiel		coupe		
	brokken:		ja	X	nee	formaat: 17,5/18,5 x 8,5 x 4,5 cm	

BEWARINGSTOESTAND			
	slecht		matig
		X	goed
			zeer goed

MATERIAAL:							
X	baksteen		baksteen taps		arduin		doornikse kalksteen
	kalksteen		daktegel		tegels		kalkzandsteen
							leisteel
							cement
	andere:						

PATROON:							
	correct		incorrect		keper		dambord steens haaks
	dambord halfsteens		steens	X	onregelmatig		dambord steens diagonaal
							niet zichtbaar
	andere:						

MORTELSOORT:							
	vrij	X	zeer	X	hard		zacht
X	weinig		vrij		zeer	X	zandige
	tras		cement		leem	X	kalkmortel
	houtskool		chamotte		kalkstippen		
	licht		donker		rozig		rodig
	blauwig		grijs		roos		geel
	blauw		wit		grijs		zwart
						X	beige

VERSIERING:			
	ja	X	nee
			welke:

HERBRUIKELEMENTEN:			
	ja	X	nee
			welke:

COMMENTAAR/INTERPRETATIE:											
De vloer ligt op een zavelbed met daarin fijn puin. De vloer loopt door tot tegen de zuil en de muur die aanvankelijk de scheiboog opvult. De zuil en de invulmuur zijn ouder dan de vloer.											

Dit is NR.											

SPOORFORMULIER MUUR		PROJECT: DEN-12-BEL		SPOORNR.		2
Datum: 10 mei 2012		Uitvoerder: Marjolein Deceuninck		Putnr: 2		
Omschrijving: Sokkel zuil				Vlaknr:		

T.A.W.-hoogte	4,95 TAW (bovenzijde fundering)	Diepte	
Oversneden door	\$1	Gelijk aan	
Oversnijdt		Gelijktijdig met	
Licht op		Licht onder	
Oriëntatie		Vorm	
Tekening nummer		Coupe	
Vondstnummer		Staalnummer	

ALGEMEEN:							
	vlak	X	profiel		coupe		
X	fundering	X	opgaand		formaat: x x cm	brokken:	ja
							nee

MATERIAAL:							
	baksteen		baksteen taps		arduin		doornikse kalksteen
	kalksteen		daktegel		tegels		kalkzandsteen
							leisteel
							cement
	andere:						

METSSELVERBAND:							
	correct		incorrect		Frans		klezoor met vallende tand
	kruis		Vlaams		ketting		klezoor met staande tand
	staand		onregelmatig				niet zichtbaar

MORTELSOORT:							
	vrij		zeer		hard		zacht
	weinig		vrij		zeer		zandige
	tras		cement		leem		kalkmortel
	houtskool		chamotte		kalkstippen		
	licht		donker		rozig		rodig
	blauwig		grijs		roos		geel
	blauw		wit		grijs		zwart

HERBRUIKELEMENTEN:			
	ja	X	nee
			welke:

PLEISTER TEGEN MUUR:		AFWERKING:	
	ja		nee
			welke:

COMMENTAAR/INTERPRETATIE:											
Onder de huidige vloer is de sokkel en de fundering van de ronde zuil bewaard.											

Dit is NR.											

SPOORFORMULIER MUUR		PROJECT: DEN-12-BEL		SPOORNR.		3	
Datum: 10 mei 2012		Uitvoerder: Marjolein Deceuninck		PuInr: 1			
Omschrijving: Sokkel kolom				Vlaknr:			

T.A.W.-hoogte	4,83 TAW (bovenzijde fundering)	Diepte	
Oversneden door		Gelijk aan	
Oversnijdt		Gelijktijdig met	
Ligt op		Ligt onder	
Oriëntatie		Vorm	
Tekening nummer		Coupe	
Vondstnummer		Staalnummer	

ALGEMEEN:							
☐ vlak	☒ X	☐ profiel	☐	☐ coupe	☐	☐	☐
☒ X fundering	☒ X	☐ opgaand	☐	formaat: x x cm	brokken:	☐ ja	☐ nee

MATERIAAL:							
☐ baksteen	☐	☐ baksteen taps	☐	☐ arduin	☐ doornikse kalksteen	☐ zandsteen	☐ ijzerzandsteen
☐ kalksteen	☐	☐ daktegels	☐	☐ tegels	☐ kalkzandsteen	☐ leisteen	☐ cement
☒ X andere: blauwe hardsteen							

METSSELVERBAND:							
☐ correct	☐	☐ incorrect	☐	☐ Frans	☐ klezoor met vallende tand	☐ Engels	☐ halfsteens
☐ kruis	☐	☐ Vlaams	☐	☐ ketting	☐ klezoor met staande tand	☐ visgraat	☐ koppen
☐ staand	☐	☐ onregelmatig	☐	☐	☐ niet zichtbaar	☐	☐

MORTELSOORT:							
☐ vrij	☐	☐ zeer	☐	☐ hard	☐	☐ zacht	☐
☐ weinig	☐	☐ vrij	☐	☐ zeer	☐	☐ zandige	☐
☐ fras	☐	☐ cement	☐	☐ leem	☐	☐ kalkmortel	☐ zandmortel
☐ houtskool	☐	☐ chamotte	☐	☐ kalkstippen	☐	☐	☐ asmortel
☐ licht	☐	☐ donker	☐	☐ rozig	☐	☐ gelig	☐ bruinig
☐ blauwig	☐	☐ grijs	☐	☐ roos	☐	☐ rood	☐ geel
☐ blauw	☐	☐ wit	☐	☐ grijs	☐	☐ zwart	☐

HERBRUIKELEMENTEN:							
☐ ja	☒ X	☐ nee	☐	welke:			

PLEISTER TEGEN MUUR:				AFWERKING:			
☐ ja	☐	☐ nee	☐	☐ ja	☐	☐ nee	☐ welke:

COMMENTAAR/INTERPRETATIE:							
Onder de huidige vloer is de sokkel en de fundering van de vierkante kolom bewaard.							

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dit is NR.						☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐